

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÖĞRETİM UYGULAMALARI DERSİ YETERLİK ÖLÇEĞİNİN
TÜRKÇE ADAPTASYON ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alper EYİNÇ

TOKAT
Ocak, 2016

**T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ÖĞRETİM UYGULAMALARI DERSİ YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE
ADAPTASYON ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alper EYİNÇ

Danışman: Doç. Dr. Zehra Nur ERSÖZLÜ

**TOKAT
Ocak, 2016**

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasını “intihali engelleme” programı ile taradığımı, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: .../.../.....

Alper EYİNÇ

İmza

JÜRİ ONAY SAYFASI

ÖĞRETİM UYGULAMALARI DERSİ YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE ADAPTASYON ÇALIŞMASI

Yukarıda başlığı verilen Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlik Ölçeğinin Türkçe Adaptasyon Çalışması Yüksek Lisans/Doktora Tezi Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarihli yazısı ile 15.01.2016 tarihinde toplanan jüri tarafından kabul edilerek başarılı bulunmuştur.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Üye : Doç. Dr. Zehra Nur ERSÖZLÜ (Danışman)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Alpay ERSÖZLÜ

Üye :

.....

Üye :

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Enstitü Müdürü:

ÖNSÖZ

Eğitim, sosyal bir müessese ve toplumsal bir sistem olarak ele değerlendirilecek olursa, bu sistemin başlıca öğelerini, öğrenciler, öğretmenler, eğitim programı, yöneticiler, eğitim uzmanları, eğitim teknolojisi, fiziksel ve finansal kaynaklar teşkil etmektedir. Belirtilen bu unsurlar içerisinde en temel olan unsur öğretmenlerdir. Dolayısıyla eğitimin niteliği ve kalitesi de öğretmenlerin niteliğine bağlı olup öğretmenlerin niteliğinde artışa bağlı olarak eğitimin niteliği ve kalitesi de artacaktır. Bu nedenle eğitim sistemi içinde yer alacak öğretmenlerin, gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde, iyi bir biçimde yetiştirilmeleri, eğitim hizmetlerinin kalitesi açısından önem taşımaktadır.

Bir toplumda eğitim sisteminin başarılı bir şekilde yürümesi, istenilen sonucu vermesi öğretmenlerin sahip olduğu yeterliklerle çok yakın ilişkilidir. Eğer bir toplumda bir öğretmen iyi donanımlıysa, o toplumun kültürünün geleceği güvence altında demektir. Gerek kültürün korunması, yaşatılması, aktarılması, her yönden iyi bireylerin yetişmesi öncelikli olarak iyi donanımlı öğretmenlerin varlığına bağlıdır.

Bu nedenlerden dolayı bir ülkenin çağdaş medeniyetlerin seviyesine ulaşmasında öğretmenlik mesleğinin önemi her toplum tarafından bilinmekte ve bu mesleğin en verimli bir şekilde icra edilmesi için gerekli plan ve programları yapmaktadırlar. Ülkemizde de Cumhuriyetin kuruluşundan beri öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin bu mesleğin gereklerini yerine getirişleri ile ilgili birçok düzenleme yapılmış ve bu düzenlemelerden elde edilen sonuca göre gerekli yeni planlar ve programlar yapılmıştır.

Çalışmam esnasında her zaman yanımda olan, destek olan ve güvenen, emeğini, sabrını ve özverisini esirgemeyen Tez Danışmanım Değerli Hocam, Doç. Dr. Zehra Nur ERSÖZLÜ'ye, ders aşamasında teorik ve pratik anlamda kendimi geliştirmeme yardımcı olan tüm Saygıdeğer Hocalarıma,

Doğumumdan bu yana eğitimimin her aşamasında yanımda hissettiğim anneme ve babama benden emeğini esirgemeyen biricik eşim Sevda EYİNÇ'e ve yeni dünyaya gözlerini açmış oğullarım Oğuz Kağan ve Selim Mert'e ithaf ederim

ÖZET

ÖĞRETİM UYGULAMALARI DERSİ YETERLİLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE ADAPTASYON ÇALIŞMASI

EYİNÇ,Alper

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Zehra Nur ERSÖZLÜ

Ocak 2016, viii 80 sayfa

Bu çalışmanın genel amacı; öğretim uygulamaları dersi yeterlilik ölçeğinin Türkçe adaptasyonun yapılarak psikometrik özelliklerinin incelenmesidir.. Eğitim insanlık tarihinin var olması ile başlayan önemli bir süreçtir. Eğitim, bireylerin kişisel ve toplumsal gelişimini sağlamasında kitlesel bir araç konumundadır. Bireyin yaşantısına etki eden kararlarının büyük bir bölümü öğrenilmiş davranışlar ve tutumlar sonucunda gerçekleşmiştir. Bu nedenle eğitimin niteliği bireysel ve toplumsal gelişmişliği önemli ölçüde etkilemektedir. Günümüzde eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi amacı ile çeşitli öğretim uygulamaları teknikleri kullanılmaktadır. Öğretim uygulamaları etkinliği öğrencilerin düşünme kabiliyetlerini ve bireysel öğrenmeyi etkileyebilmektedir. Öğrenciler sınıf ortamında gerekli olan kazanımları öğretim uygulamaları etkinlikleri ile kazana bilmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin öğretim uygulamaları yeterliliği seviyesi eğitim için önem arz etmektedir. Ancak öğretim uygulamalarının gerçek etkinliğinin gözlemlene bilmesi için etkinlik ölçüm araçlarının kullanılması gerekmektedir.

Bu çalışmada Endeley (2014) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin öğretim uygulama etkinliği yeterlilik ölçeği” nin Türkçeye uyarlama çalışması yapılarak geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri araştırılmıştır. Bu çalışma Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde öğrenim gören öğretmen adaylarının (n=196) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlara göre ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ölçek Adaptasyonu, Öğretmenler, Öğretim, Öğrenme, Öğretim uygulamaları yeterliliği

ABSTRACT

TURKISH ADAPTATION STUDY OF “INSTRUCTIONAL PRACTICES QUALIFICATION” SCALE

EYİNÇ.Alper

Master, Institute of Educational Sciences Curriculum and Instruction

Advisor: Associate Professor Dr. Zehra Nur ERSÖZLÜ

January 2016, viii + 80 Pages

The general purpose of the present study is to examine teaching practices scales' psychometric characteristics in Turkish context. Education is an important process that began with the existence of human history. Training of individuals in promoting the personal and social development is a massive vehicle position. A large part of the decisions that affect the individual's life took place as a result of learned behavior and attitudes. Therefore the nature of the individual and social development of education affects significantly. Today, a variety of teaching activities with the aim of improving the educational practice techniques are used. Teaching practices can affect the ability of students to think of activities and individual learning. gains needed in the classroom teaching practices, students are able to win the events. At the same time teachers' instructional practices it is important for the adequacy of the level of education. However, the actual effectiveness of their teaching practices should be used to monitor the effectiveness measurement tool to know.

The study which is the teacher's teaching practice activity is developed by Endeley (2014) and the study of proficiency scale and reability is investigated by adapting Turkish.The present study, at Gaziosmanpasa University's studying of preservice teachers conducted with the participation (n=196). The result obtained using SPSS 22.00 program analyzed. According to the results the Turkish version which validity and reliability assessment and evaluation means to be determined.

Keywords: Scale Adaptation, Teacher, Teaching, Learning, Teaching Practices

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sayıltıları	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Tanımlar	5
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE	7
Okul Deneyimi Dersi	11
Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı	17
Öğretmenlik Uygulama Dersinin Kapsamı ve İşleyişi	17
Öğretmenlik Uygulama Dersinde Karşılaşılan Sorunlar ve Beklentiler.....	20
Öğretmen Adayının Değerlendirilmesi	23
Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamsında Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	25
Öğretim Uygulamaları Dersindeki Yeterlilik İle İlgili Yapılan Araştırmalar	28
BÖLÜM III YÖNTEM	39
Araştırmanın Modeli	39
Çalışma Grubu	39
Veri Toplama Araçları	40

Verilerin Analizi	42
BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR	42
TARTIŞMA VE SONUÇ	46
ÖNERİLER.....	48
KAYNAKLAR	49
EKLER.....	60

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğinde Kurumların ve Bireylerin Görev ve Sorumlulukları (YÖK/Dünya Bankası, 1998).....	26
Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri	39
Tablo 3. Öğretim Uygulamaları Dersindeki Yeterlilik Ölçeği Faktör Yapısı	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Fakülte – Okul İşbirliği (YÖK, 1998:23).....	10
Şekil 2. Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayıları (1984-2011).....	13

Kısaltmalar Listesi

OD: Okul Deneyimi

ÖU: Öğretmenlik Uygulaması

BÖLÜM I

GİRİŞ

Öğretmen adaylarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme ve mesleklerine daha iyi bir şekilde hazırlanmaları hususunda öğretmenlik uygulaması olmazsa olmaz deneyimler arasında yer almaktadır. Bu sebepten ötürü de öğretmen adaylarının fakülte ile okul işbirliği bağlamında okullarda yapmış oldukları nihai çalışmalar sonucunda 1998'de eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasında "Okul Deneyim 1 ve 2" dersleri eğitim programının önemli bir parçası haline gelmiştir.

Schön'e (1987) göre uygulama sırasında öğretmen adaylarının öğretim sürecinde kendilerine has bir bakış açısı ile olaylara yaklaşabilmelerini sağlayacak olan faaliyetlerin nasıl gerçekleştirileceği noktasında bir sorun söz konusudur. Uygulama sürecinde gerçekleştirilen faaliyet ve etkinlikler genel itibariyle öğretmen adaylarının yaparak ve yaşayarak öğrenme vasıtasıyla uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve birlikte uygulama yapan arkadaşları ile fikir alış-verişi yaparak ve geçmiş deneyimleri ile öğrendiklerini hayata geçirerek sağlanmaktadır.

Öğretmenlik mesleğine geçiş aşamasında bulunan son sınıf öğrencileri artık geçmiş dönemlerde öğrendiği teorik ve uygulamalı çalışmalar ile öğretmenliği gerçek bir öğrenme ortamında gizil güçlerini ortaya çıkarabilecek potansiyelindedirler ki bu sebepten ötürü de öğretmen adayları uygulama okullarında kendi alanlarında, farklı düzeylerdeki sınıflarda çeşitli uygulama süreçlerinden geçerler. Öğretmen adaylarının geçtiği bu süreçler derse hazırlık ve planlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme aşamaları şeklinde sıralanmaktadır (MEB, 1998). Belirtilen bu aşamalardan geçerken öğretmen adaylarından o zamana dek edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini uygulama okul öğretmeni ve dersi veren öğretim elemanın rehberliği dahilinde sınıf içerisinde uygulama yapmak suretiyle geliştirmesi istenmekte ve beklenmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının belirtilen süreçlerden geçerken alacakları pozitif veya negatif yöndeki eleştiriler son derece önem arz etmektedir. Aynı zamanda öğretmen adayına yönelik bu eleştirilerin yapıcı ve öğretmen adaylarını mesleki açıdan geliştirici eleştiriler olması

gerekir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının kuvvetli taraflarını görüp bunlar pekiştirmesi, buna karşın zayıf taraflarının da farkına varıp bunları ortadan kaldırması ve geliştirmeye çabalaması adına gerekli olan dönütlerin yapıcı olarak verilmesi gerekir (Acheson ve Gall, 1980).

Öğretmenlik uygulaması dersi aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini daha iyi tanıyabilmeleri ve her açıdan kavrayabilmeleri adına okullarda öğretmen ve öğrenciler ile beraber uygulama çalışmaları yapmalarını sağlayan son derece önemli bir ders olup yıl içerisinde öğretmen adaylarının okul ortamını ve yaşamını ayrıntılı olarak tanımalarına imkan tanımaktadır (Çiçek ve İnce, 2005).

Öğretmen adaylarına üniversite son sınıfta verilen bu derslerde haftalık olarak bir günlük plan hazırlama, hazırlanan bu planların uygulanması, yapılan uygulamaların uygulama öğretmeni, dersin sorumlu öğretmeni ve öğrencilerce değerlendirilip bu değerlendirmeler doğrultusunda gereken düzenlemelerin yapılarak tekrar uygulanması ve bütün faaliyetleri içine alan bir ürün dosyasının oluşturulması gibi önemli çalışmalar mevcuttur.

Öğretmenlik uygulaması dersinin temel amacı, öğretmen adaylarının öğrenim hayatları süresince edinmiş oldukları teorik bilgileri, pratik olarak gözleme ve uygulama imkanı bulmalarınıdır. Bu ders aynı zamanda öğrenme ve öğretme becerilerinin gelişmesi için öğretmen adaylarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Öğretmenlik uygulaması dersini tamamlamış bir öğretmen adayının şu nitelikleri kazanmış olması beklenmektedir(Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008):

- Öğretmenlik deneyimi dersinin kazanımları için görevlendirildikleri okulunun daha önceden belirlenmiş olan sınıflarında öğretmenlik uygulaması gerçekleştirmek suretiyle öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliliklerini geliştirme,
- Kendi sahip olduğu disiplinlerin uygulanan eğitim programını tam manasıyla kavrayabilme, kullanılan ders kitapları ve öğrenci değerlendirme yöntemlerine ilişkin tekniklere yönelik yorumlarda bulunabilme,
- Öğretmenlik uygulamaları esnasında edinmiş oldukları deneyim ve tecrübeleri diğer aday öğretmenlerle ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşım geliştirebilme.

Bu niteliklerin geliştirilmesi sürecinde öğretmen adayının okuldaki uygulama öğretmeni ve ders sorumlusu öğretim elemanının gözetiminde ve rehberliğinde gerekli sorumlulukları üstlenmesi ve bu süreçteki etkinliklerde aktif rol alması gerekmektedir. Bu konuda Türkiye’de gerçekleştirilen bir çok araştırma bulunmaktadır. Örneğin, Gökçe ve Demirhan (2005) öğretmenlik uygulaması dersinin en büyük misyonunun, aday öğretmenlere mesleği tanıtmak ve bu adayların mesleki yeterliklerini artırmada fayda sağlayacağını belirtmişlerdir. Bu süreçte de öğretmen adayı uygulama öğretmeni; sorunları çözen kişi olarak değil, çözmeye yardımcı olacak bir rehber olarak görmelidir.

Şimşek ve Yıldırım (2001) “a göre, Türkiye”de öğretmen adaylarını öğretmenliğe hazırlayan dersler daha çok teorik bilgiyle sınırlı kalmış, bu teorik bilgilerin yeterli düzeyde pratiğe dönüşmesine yönelik uygulama çalışmalarına gidilmemiştir. Okul deneyimi ve özellikle öğretmenlik uygulaması dersinin bu açığı kapatmada önemli bir işlevi olacağı düşünülmektedir. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine başlamadan önce bir yandan uygulama öğretmenlerini gözleme imkanına sahip olurken öte yandan ise okul ortamını ve nitelikli öğretmen olabilme adına eksikliklerinin farkına varabilme şansına da sahip olmaktadır.

Eğitimin birincil uygulayıcısı olan öğretmenlerin bu uygulama dersini etkin bir şekilde alması ve alınan eğimin etkinliğinin araştırılması gerekmektedir. Bu nedenle araştırmamızda Endeley (2014)’in “Öğretmenlerin öğretim uygulama etkinliği yeterlilik ölçeği” nin Türkçeye adaptasyonu yapılmıştır. Bu ölçeğin Türkçeye uyarlanmasındaki amaç, ileriki bilimsel çalışmalarda, bu derste öğretilen becerilerin öğretmen adaylarında ne düzeyde var olduğunun belirlenmesi ve böylece eksikliklerin görülerek tamamlanmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel olarak amacı “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeğinin” Türkçeye adaptasyonudur. Araştırmada, Endeley (2014) tarafından geliştirilen “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği” Türkçeye uyarlanmış geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Eğitimde öğretmen faktörü eğitimin işlevselliği ve etkinliği açısından önemlidir. Ayrıca, öğretmenler, bir ülkenin geçmiş ve geleceğindeki nesillerin eğitiminde kilometre taşı olarak en önemli unsurların başında gelmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin adaylık sürecinde etkin bir şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Öğretmenler mesleğe başladığı zaman hem teorik hemde uygulama anlamında mesleki yeterliliğe sahip olmalıdır.

Gelişen dünya düzeninde eğitim insanlık açısından vazgeçilemez haklar arasında yer almaktadır. Eğitim bireysel manada değerler taşıdığı gibi ülkenin gelişmesi ve inovatif fonksiyonlar kazanması açısından da önemlidir. Bu manada eğitim beşeri sermayenin gelişmesi için yapılan yatırımlar arasında değer bulmaktadır. Eğitim programlarının ve aday öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesinin arkasında yatam asıl neden de budur. Öğretim uygulamaları dersinin eğitim açısından önemli bir faktör olması aday yetiştirme sürecindeki etkinliliğin artırılması amacıyla önem arz etmektedir.

Günümüzde öğrencilere verilen eğitimle onları hayata hazırlamak ve karşılaştıkları problemlere yaratıcı ve akılcı çözüm önerilerini düşünebilmesi istenmektedir. Başka bir ifadeyle yaşamları boyunca eğitim süreçlerinde aktif olarak yer alan öğretim uygulamaları ile karşılaştıkları zorlukları aşması beklenmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için öğretmenlere büyük vazife düşmektedir. Öğretmenlerin eğitimde uyguladıkları öğretim uygulamaları ile sınıftaki algı ve farkındalıkları artırması gerekmektedir. Bununla birlikte araştırmamızın öğretmenlik mesleğine hazırlanan öğrencilerde öğretim uygulamaları dersinin önemini vurgulayan öncelikli kaynaklar arasındaki yerini alacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu konuda yazılmış olan çalışmalarının azlığı sebebiyle çalışmamız diğer çalışmalara kaynak olabilecek niteliktedir.

Araştırmanın Sayılıları

Araştırmamızın kavramsallaştırılması ve uygulamasında,

1. Araştırmada kullanılan örneklemin toplam evrene ait özellikleri taşıdığı ve evreni temsil edebilme oranının yüksek olduğu
2. Araştırmamız genelinde kullanılan ölçme araçlarının ve ölçeğin istenilen sonuca ulaşmada güvenilir ve geçerli olduğu
3. Araştırmamıza katılan öğrencilerin yöneltilen soruları içtenlikle doğru bir şekilde cevaplandığı varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı IV. sınıfta yer alan ve Sınıf Öğretmenliği ,Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği alanında öğretim gören 196 öğretmen adayı ile yürütülmüştür.

Tanımlar

Araştırmada sıklıkla kullanılan bazı tanımlara yer verilmiştir.

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programında eğitimini sürdüren, öğretmen olacağı öğretim seviyesi ve disiplinde, okul ortamında, öğretmenlik uygulaması yapan yükseköğretim kurumunda eğitim görmekte olan öğrencidir (MEB, 1998).

Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmenlik son sınıfında eğitim görmekte olan öğretmen adaylarına, öğretmen olacakları uzmanlık alanında ve öğretim seviyesinde, sınıf içerisinde öğretmenlik beceri ve kabiliyeti kazandıran ve belirli bir ders yahut dersleri planlı, programlı olarak öğretmesini sağlayan, uygulama faaliyetlerinin tartışılıp değerlendirildiği derstir (MEB, 1998).

Okul Deneyimi: Öğretmenlik bölümü son sınıf öğrencilerine, diğer bir ifadeyle öğretmen adaylarına okul ortamı, örgütü ve yönetimini anlama, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışında faaliyetlere katılma, deneyim ve tecrübeli öğretmenleri

görevlerinin başında gözlemlene, öğrenciler ile bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve en önemlisi de kısa vadeli olarak öğretmenli deneyimleri elde etme imkanı sunan, onları öğretmenlik mesleğini doğru bir şekilde algılayıp benimsemeleri konusunda yardımcı olan, eğitim fakültelerinin müfredatında yer alan derslerdir (MEB, 1998).

Fakülte: Bir üniversite içerisinde bulunan ve en az 4 yıllık devamlı (örgün) eğitim veren birimlerdir (MEB, 1998).

Uygulama Okulu: Öğretmenliğe ilişkin uygulamaların gerçekleştirildiği, MEB'e bağlı özel, yatılı ve gündüzlü, okul öncesi, ilköğretim, genel ve mesleki ortaöğretim, özel eğitim, çıraklık ve yaygın eğitim kurumlarıdır (MEB, 1998).

Uygulama Öğretim Elemanı: Alanında tecrübeli ve ÖU formasyona sahip, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını planlayan, yürüten ve değerlendiren yüksek öğretim kurumu öğretim elemanıdır (MEB, 1998).

Uygulama Öğretmeni: Öğretmen adaylarının görevlendirildikleri uygulama okullarında görev yapan, ÖU formasyona sahip, alanında deneyimli olan öğretmenler arasında seçilen, aday öğretmenlere öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmaları hususunda rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf ya da ders öğretmenidir (MEB, 1998).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Öğretmen adaylarının yetiştirilmesi için teorik kapsamlı ve uygulamaya yönelik eğitim programlarının uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle Öğretmen yetiştiren kurumlarda programın staj ve uygulama faaliyetleri büyük önem taşımaktadır (Erdem, 2011). Staj ortamı öğretmen adaylarının mesleki yeterlilikleri ve görev alanlarını tanımasını sağlayan önemli uygulamalar arasında yer almaktadır. Staj faaliyetleri içinde yürütülen uygulamaya yönelik eğitimler öğretmen adaylarının meslekleri hakkında bilgi ve davranışlarını geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda etkin bir staj dönemi öğretmenlik mesleğine geçiş ve mesleğe adaptasyonda önemli bir faktördür.

Staj döneminde öğretmenlik mesleğine ait bilgi ve davranışlar uygulama ile kazanılmaktadır. Öğretmenlerin yetiştirilmesinde uygulama ile ilgili alanda kabul görmüş olan iki yaklaşım söz konusudur. Bu yaklaşımlardan birincisi teorik-pratik yaklaşım iken diğeri de pratik-teori yaklaşımıdır (Azar, 2003);

- 1) Teori-pratik yaklaşım, eğitimcilerce, öğretmenlerin hizmet öncesindeki dönemde aldıkları eğitimin teoriye dayalı olması ve bu teorik bilgilerin gerçek sınıf ortamlarında öğrenme faaliyetleri ile ilişkilendirilmeksizin verilmesi olarak nitelendirilmektedir.
- 2) Pratik-teori yaklaşımında ise öğretmen yetiştirme programlarında teorik bilgi olarak zenginleştirilmiş olan kurslardan çok sınıf içi uygulamaları içine alan çalışmalara daha fazla zaman ayrılması gerekliliği vurgulanmıştır

Öğretmen yetiştirme eğitiminde daha kapsamlı şekilde uygulamalı eğitime yer verilmesi gerekmektedir (Kızılcıoğlu, 2005). Okul ve sınıf ortamında öğretmenler birçok sorunlarla karşılaşmaktadır. Staj ve uygulamaya yönelik eğitim faaliyetleri öğrencilerin daha iyi anlaşılmasında ve öğretmen-öğrenci iletişiminin eşanlı olarak gerçekleşmesinde bir araç niteliğindedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini kazanması, iletişim yanlısı eğitim sisteminin benimsenmesi, öğretmenlerin okul ve sınıf ortamında

karşılıkları sorunların en aza indirilmesi vb. nedenlerle öğretmen adaylarına yönelik uygulamalı eğitim faaliyetleri önemlidir.

Flowers Raporuna göre; uygulama çalışmalarının katkısı şu üç maddede incelenmektedir (akt. Alkan, 1987):

- 1) Kuramı uygulama imkanı vermek,
- 2) Çalışmalarını yönlendirmek adına öğrencinin ihtiyaçlarını ve eksikliklerinin farkına varmasını sağlamak
- 3) Gerçek bir sınıf ortamında öğretme-öğrenme durumunu düzenlerken öğrenci ile çalışma olanağı sağlamak ve aktif bir şekilde işlevsel olma kabiliyeti geliştirmek.

Öğretmen eğitiminde kuram ve uygulamanın mutlaka bütünleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla öğretim uygulamalarına ayrılan zaman, gerçek okul yaşamı içinde öğretmen yetiştirmenin kalbi olan okul dayanaklı yaşantı kazanabilmek için arttırılmalı; bu etkinlikler öğretim dönemi süresince bütün yıllara yayılmalıdır. Yaşama ve uygulamaya dönük; gözleme ve problem durumuna bağlı dersler öne çıkmalıdır. Öğretmenlerin, mesleğe atandıklarında idari konuları, yıllık planların nasıl yapılacağını, sınıf defterleri ve yoklama çizelgesinin nasıl isleneceğini bilemediklerinden tedirginlik yaşadıkları bilinmekle birlikte, sınıf ortamında kendilerine olan güveni sağlayabilmek adına, öğretmen adaylarının bu gibi konularda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır (Akbayır ve Tas, 2009; Senemoğlu, 2011).

İstanbul Darülmualiminin öğretmen eğitiminde başarılı olmasını sağlayan en önemli etkenlerden biri, kendisine bağlı bir uygulama okuluna sahip olmasıdır (Akyüz, 2009). 1940 yılında kurulan Köy Enstitülerinin kendine ait bir uygulama okulları bulunmaktaydı. Öğrenciler uygulama derslerini bu uygulama okullarında gerçekleştiriyorlardı. Uygulama derslerinin haricinde, son sınıfta öğretmen adayları 15-20 günlük staj yapmaktaydı. Staj çalışmaları çevre köylerin okullarında gerçekleştirilirdi. Bu şekilde, öğretmen adaylarına gerçek okul ortamında öğrendiklerini uygulama imkânı verilirdi. 1953’de yayımlanan Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı’na göre; İlköğretmen okullarında “sürekli uygulama ve staj” adı verilen iki aylık köy okulu stajı yapılmıştır (Binbaşoğlu, 1995).

1994'te yürürlüğe giren, YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında yerli ve yabancı uzmanlar ile eğitim fakülteleri öğretim üyelerinin ortak kararıyla; öğretmen adaylarının Öğretim Uygulamaları (ÖU) bakımından yeterli oldukları, buna karşın öğretmenlik mesleğinin uygulanmasına ilişkin bilgi ve deneyim açısından eksikliklerinin olduğu kanaatine varılmıştır (Harmandar ve diğ., 2000). 1998 yılında uygulamaya geçen YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi-Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi kapsamında geliştirilen "Okullarda Uygulama Çalışmaları İlköğretim" adlı kılavuz, uygulamalara Okul Deneyimi (OD) dersini de ilave ederek bir model ortaya koymaktadır. Bu modelin büyük ölçüde "Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi" ne yansıdığı görülmektedir. Bu yönergede, ÖU dersinin, son dönemde haftada bir tam, veya iki yarım gün olacak şekilde asgari bir yarıyıl süre ile yapılacağı, bu sürenin en az 24 ders saati olarak değerlendirileceği belirtilmektedir (Can, 2001). 1998 düzenlemesi, öğretmen yetiştirme programlarında okullarda uygulama yapılan zamanı büyük oranda arttırmakta ve öğretmen adaylarının mesleki uygulamalarla öğretmenlik tecrübesinin gerçek ortamda yani okullarda kazanılmasını öngörmektedir (YÖK, 1998).

Eğitim Fakültelerinde 1998-1999 yeniden yapılanması ile OD ve ÖU dersleri de bu kapsamda okutulmaya başlanan derslerdir. Yeni düzenlemeler ile öğretmen yetiştiren programlarda kuram ve uygulama arasında bir denge kurabilmek amacıyla okuldaki uygulamalara çok daha fazla zaman ayrılmıştır (Sağlam ve Sağlam, 2004: 18).

Konuyla ilgili yapılan çalışmalar sonucunda "Fakülte-Okul İşbirliği Yaklaşımı" ortaya çıkmış olup bu yeni yaklaşımlar beraber aday öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesi, öğretmenlik mesleğinin gerektirmiş olduğu kuramsal bilgileri eğitim ortamlarında uygulayabilme becerisinin kazandırılması ve öğretmenlik mesleğine yönelik pozitif tutum ve bakış açısının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Fakülte-Okul İşbirliği Yaklaşımı aday öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde mesleğe hazır hale gelmeleri için, fakülte, MEB, öğretmen adayı ve uygulama okulu gibi paydaşların görev ve sorumlulukları paylaşmak suretiyle, ortaya çıkan sorunları çözümlene adına ortak bir şekilde hareket etmelerini öngörmekte olup bu yaklaşımın teme amacı adından da anlaşılacağı üzere fakülte ve uygulama okulu arasında eksiksiz ve

Öğretmenlik mesleğini oluşturan yeterlilikler içerisinde, eğitime-öğretme yeterlilikleri önem taşımakta ve hiçbir öğretmen yetiştiren kurumda, bu yeterlilikleri kazandırmaya yönelik derslerin oranı %25'in altına düşmemesi gerekmektedir (Özdemir Özden, D. ve Özden, M., 2010). Öğretmen adaylarının eğitimleri sırasında kazanmış oldukları bilgileri, meslekte daha etkili kullanabilmeleri gerçek okul ortamlarında yeterli uygulama ile deneyim kazandıkları dersler ile mümkündür. Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları deneyimini ne kadar etkili kazanmışsa, öğretmenlik bilgi ve becerisi de o kadar etkili olacaktır (Gökçe ve Demirhan, 2005; Harmandar ve diğ., 2000; Kılıç, 2004).

Öğretmenlik, kuram ve uygulamanın birlikte ele alınması gereken bir meslek olup yalnızca kuramsal bilgiyle öğretmenlerin bilgilendirilmesi onların kaliteli öğretmenler olacağını göstermez. Bunun yanı sıra okulları tanımaları, gerçek ortamda öğrenimleri esnasında uygulamalar yapmaları ve bu şekilde tecrübeler elde etmeleri gerekir. Öğretmenin almış olduğu her yeni bilgiyi kullanmasını sağlayacak sınıf içi ve dışı uygulamalara öğretmen eğitimi programlarında ağırlık verilmelidir. Öğretmen adaylarının sahip olduğu bilgi ancak uygulama etkinlikleriyle değer kazanabilir. Öğretmen yetiştirmede öğretmenin kuram ve uygulama dengesini kurmasını sağlamak, karşılaşılan zorlukların asılmasında duruma uygun çözüm önerilerini geliştirilebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Okul Deneyimi Dersi

Öğretmen eğitiminde okul deneyimi dersi önemli bir yer tutarken, 1996-1997 yıllarından önce aday öğretmenler, 8. yarıyılıda, staj adı verilen iki haftalık bir uygulama dersine katılmaktaydılar. Öğretmenlik uygulamalarında amaçlanan kazanımlara ulaşılması açısından yeterli görülmemekteydi. Bu sebepten ötürü; 1996-1997 eğitim-öğretim yılı 4. sınıfın 2. yarıyılından itibaren uygulamaya konulan 5 haftalık “Öğretmenlik Uygulaması” dersine ek olarak 1997-1998 öğretim yılı I. yarıyılından itibaren ders programlarına “Okul Deneyimi” dersi konulmuştur (YÖK, 1998).

1988-89 eğitim öğretim yılında öğretmen adaylarının ilk olarak okul ortamını tanıyacağı, daha sonra ise okulda uygulanacak olan faaliyetlere dahil olacağı ve deneme dersleri vereceği, daha sonra ise bunları değerlendirebileceği bir sistem getirilerek 2. yarıyıla OD I, 7. yarıyıla OD II ve 8. yarıyıla da ÖU dersleri konulmuştur (Küçükahmet, 2007). OD I,

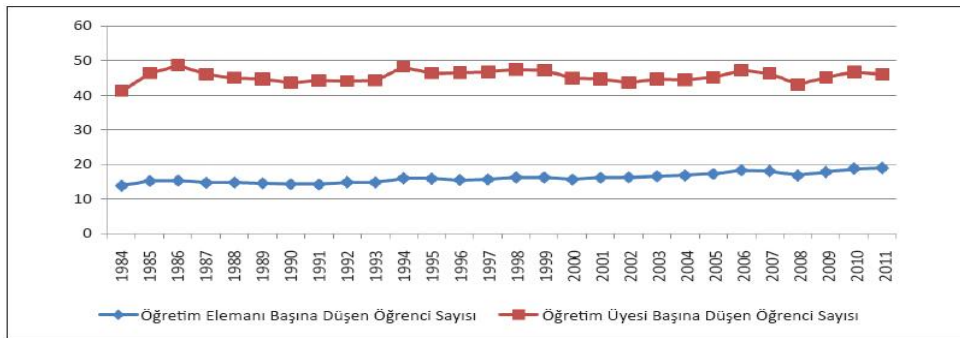
daya öğretmenlin uygulama yapacakları okulu, öğrencileri, programı ve uygulama öğretmenlerini genel itibariyle tanımalarını sağlamak adına konulan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. OD II dersi ise; öğretmen adaylarının uygulama yapacakları okullarda, öğrenme-öğretme sürecinde gözlem, uygulama ve değerlendirme yapmaları için planlanan bir derstir. Aday öğretmenlerin bu derste yapmış oldukları vazife ve ders içerisinde uyguladığı etkinlikler, onlara öğrencilerle bireysel açıdan çalışma ve belirli sorumluluklarla da olsa az bir zaman diliminde mesleki deneyim kazanma imkanı tanımakta idi (YÖK/Dünya Bankası, 1998). 2006-2007 eğitim-öğretim yılında yapılan düzenlenmede; genel itibariyle ders sayısı ve kredi miktarı aynı kalmakla beraber, uygulama okulları bulma konusunda karşı karşıya kalınan sorunlardan ötürü, Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri de dikkate alınarak, OD ders saatleri azaltılmış (YÖK, 2007b), 2006-2007 eğitim-öğretim yılında düzenlenen yeni programda ise OD II dersi kaldırılmıştır (Küçükahmet, 2007).

Okul Deneyimi, aday öğretmenlere okul örgütü ve yönetiminin yanı sıra okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim ortamlarını ayrıntılı bir şekilde inceleme, ders dışı faaliyetlere katılma, deneyimli öğretmenleri görevlerinin başında gözleme, öğrenciler ile bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa dönemli öğretmenlik deneyim ve tecrübeleri elde etme imkanı sunan, onların öğretmenliği doğru bir şekilde algılayıp benimsemelerini sağlayan fakülte öğretim programında yer alan bir derstir (MEB, 1998). Bu ders ile; mevcut derslerden farklı olarak öğretmenin sınıfıçi etkinliği ciddi şekilde artıracak olan "sınıf yönetimi", "iletişim", "motivasyon" ve "öğrenme" gibi konularda yer verilmesi ve aynı zamanda derslerin işlenişinde kuramsal bilgilerin aktarılmasından ziyade bunların uygulamada karşı karşıya kalınan sorunların çözümünde nasıl kullanılabileceğini göstermek amaçlanmıştır (YÖK, 1998: 18).

OD uygulaması ile; hizmet öncesinde okul ortamına alışılması, okuldaki yapılanmanın öğrenilmesi, okuldaki birim ve unsurların tanınması ve öğretmenlik için gerekli olan bilgi ve becerilerin kazanılması amaçlanmış olup çoğunlukla gözleme dayalıdır. Haftalık 6 saat olan bu uygulamanın 4 saatlik bölümü uygulama okulunda, kalan 2 saatlik kısmı da fakültede gerçekleştirilmektedir. Uygulamanın fakültede gerçekleştirilen bölümünde; öğretmen adayları, rehber öğretim elemanı ve uygulama okulundaki rehber

öğretmenlerin gözetiminde, uygulama okullarında edinmiş oldukları deneyimleri tartışarak eksikliklerini giderme şansı elde etmektedirler (Harmandar ve diğ., 2000).

Öğretmenliğin gerektirmiş olduğu bilgi, beceri ve davranışlar ile donatılmış olan öğretmen, gerçek okul ortamındaki uygulama etkinlikleri ile deneyim kazanır. Öğretmen adaylarının görevlendirildikleri okullarda bulunan uygulama öğretmenleri deneyimlerini aday öğretmenlere aktarabildikleri düzeyde verimli ve etkili olabilmektedir (Gökçe ve Demirhan, 2005). Aynı zamanda gözlem yapmanın yanı sıra, öğretmen adaylarından dersin belirli bölümlerinde; örneğin başında, ortasında ve sonunda uygulama öğretmenin gözetiminde ders anlatmaları da istenmektedir (Baştürk, 2010: 871). Eğitim fakültelerinde bulunan öğretim üyesi ve elemanı sayıları Türkiye'deki üniversite ortalamalarına göre oldukça düşük olup bu durum toplam öğretim elemanı bakımından zaman içerisinde giderek kötüleşmiştir (Kızılçaoğlu, 2005; Üstüner, 2004; YÖK, 2007a). Bu durum, uygulama çalışmalarının etkili şekilde gerçekleştirilmesinde, öğretim elemanlarının bu ders ile ilgili görev ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirebilmesinde etkilidir. Üniversitelerde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı oldukça fazladır.

Şekil 2. Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayıları (1984-2011)

Kaynak: ÖSYM Yükseköğretim İstatistikleri, 1984-2011

Yeniden yapılandırmanın öngörmüş olduğu "uygulama ağırlıklı öğretmen yetiştirme" sürecinin gerektiği şekilde işletilememesinin altında yatan temel neden öğretim üyesinin yetersizliğidir (Üstüner, 2004).

Tüm ilköğretim okullarında OD ve öğretim uygulamaları yapılabilmektedir. Aday öğretmenlerin birden fazla okulda deneyim elde etmesi de sağlanabilir. Aday

öğretmenlerin görev yapacakları uygulama okullarının seçiminde aranılan kriterler aşağıdaki gibidir (YÖK/Dünya Bankası, 1998, s.29):

- Aday öğretmenlere yeteri kadar zaman ayırabilecek olan deneyimli öğretmen varlığı,
- Araç-gereç açısından yeterli donanıma sahip olması,
- Eğitim kaynaklarıyla okul ikliminin elverişli olması,
- Fakülte-Okul İşbirliği'nin öngörmüş olduğu görev ve sorumlulukları kabul etmiş olması.

Uygulama öğretmenleri, öğretmen adayları ile en yakın çalışan kişilerdir. Bu nedenle uygulamaya katılan öğretmenlerin öğretmen adaylarına güven verici bir tutum içinde olmaları ve onların sorunlarıyla yakından ilgilenmeleri gerekmektedir (Alkan, 1987). ÖU programı uygulama öğretmenlerinin seçiminde sorumluluk ve deneyim ölçütlerini titizlikle dikkate almayı gerektirmektedir. Uygulama öğretmeni seçiminde uygulanacak ölçütler şu şekildedir (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 30):

- Öğretmen yetiştirmeye katkı sağlamaya ve mesleğinde kendini geliştirmeye istekli olma,
- Kendi alanında eğitim görmüş olması,
- Asgari 3 yıllık mesleki deneyime sahip olması,
- Öğretim yöntem ve tekniklerini etkili kullanması,
- Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere model olması.

OD, aday öğretmenlerin uygulama yapacakları okulları, öğrencileri, programı ve öğretmenleri genel itibariyle tanınması adına sunulan gözlem ve görüşmelere dayalı bir ders olup bu ders tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdır (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 33):

- Okulun örgüt yapısı, işleyişi ve öğretmenlik mesleğini sistematik bir yaklaşım ile tanıyabilme,
- Okul yönetimi ve okulda yürütülen işler ile okuldaki kaynaklara yönelik bilgi sahibi olabilme,

- Sınıf ortamındaki ve okuldaki diğer faaliyetleri gözlem yapmak suretiyle tanıyabilme

OD dersi haftalık 1 gün olacak şekilde bir dönem devam etmekte ve aday öğretmenin okulda hayatı tanımasını ve öğretimi amaçlamaktadır. Aday öğretmenlerin bu derste yerine getirmiş oldukları görev ve faaliyetler, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, okul öğrencilerini tanıma imkanı tanımaktadır. OD dersinin planlaması yapılırken aşağıdaki etkinliklerden yararlanılmaktadır (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 34):

Etkinlik 1: Dönem Planı

Etkinlik 2: Öğretmenin Okuldaki Bir Günü

Etkinlik 3: Öğrencinin Okuldaki Bir Günü

Etkinlik 4: Bir Öğrencinin İncelenmesi

Etkinlik 5: Öğretim Yöntemleri

Etkinlik 6: Derslerin Gözlenmesi

Etkinlik 7: Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü

Etkinlik 8: Soru Sormayı Gözlemleme

Etkinlik 9: Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar

Etkinlik 10: Okul Müdürü ve Okul Kaynakları

Etkinlik 11: Okul ve Toplum

Etkinlik 12: Mikro-öğretim Teknikleri

Etkinlik 13: OD Çalışmalarının Değerlendirilmesi

OD etkinliklerinin planlı ve amacına uygun olarak yürütülebilmesi için aşağıdaki işlemlerin yapılması gerektiği belirtilmiştir (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 34):

- *Dönem başlamadan önce bölümün uygulama koordinatörü OD dersini verecek öğretim elemanlarıyla beraber yukarıda sıralanan etkinlikleri inceleyip, gerekli görülmesi durumunda bu etkinliklere yenilerini de ilave ederek planlama yapar. Bu planda hangi etkinliklerin kaçınıcı haftada yapılacağı açık bir şekilde ifade edilir.*
- *OD dersinde görevli olan öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve uygulama sorumluluğundaki aday öğretmenlere, hazırlanan uygulama programı, görev ve sorumluluklar tanıtılır.*
- *Aday öğretmenler tamamladıkları haftalık etkinlikle ilgili olarak rapor hazırlarlar. Hazırlanan bu raporun bir kopyası üniversitede, kendilerinden sorumlu olan uygulama öğretim elemanlarına sunulur.*

- *Fakülte uygulama öğretim elemanları, OD dersi boyunca haftada bir kez seminer düzenleyerek aday öğretmenlerin o hafta tamamladıkları etkinliğe yönelik gözlem sonuçlarının tartışılmasını sağlar. Öğrencilerin hazırladıkları haftalık raporlara dair dönüt verirler ve bu raporların öğrenciler arasında paylaşılmasını sağlar.*
- *Uygulama öğretim elemanı bazen uygulamanın yapıldığı okula gitmek suretiyle OD'nin amaca uygun olarak sürdürülmesine katkı sağlar.*

Uygulama derslerinin temel amacı öğretmen adaylarının okul hayatı ile gözlemleri üzerinde düşünmesini ve mesleki becerilerin geliştirilmesini sağlamaktır. Öğretmen adayları aldıkları bu eğitimi bu bilinç içinde yerine getirmelidir. Çünkü öğretmen adaylarına verilen bu uygulamaya yönelik eğitimler aday öğretmenlerin meslek ortamlarını gözleme ve deneyim kazanmaları açısından yetkinliklerinin artmasını sağlamaktadır.

Aday öğretmenlerin takibi ve yetirilmesinden sorumlu olan öğretim elemanının OD aşamasındaki temel amaçları, aday öğretmenlerin başarılarının değerlendirilmesi olmayıp onlara rehberlik etmek ve destek vermektir. Burada kastedilen rehberlik ve destek ise aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 35):

- *OD dersi esnasında adaya öğretmenin etkinlikleri rapor ettiği dosya sistematik olarak denetlenerek aday öğretmenlerin görevlerini yerine getirip getirmediği kontrol edilir,*
- *OD dersi için okuldaki çalışmalarını tamamlayan aday öğretmenlerin dosyaları incelenir ve öğretmen adayı ile mesleki gelişimi konusunda görüşme yapılarak kendisine gerekli olan dönütler verilir.*
- *Aday öğretmenlerin başarı notunu hesaplamada, hazırlanan haftalık raporlar dikkate alınır. Bununla birlikte aday öğretmenin devam çizelgesi ve uygulama okulunda yapmış olduğu etkinlikler de dikkate alınır.*

Ayrıca değerlendirmede şunlar dikkate alınmaktadır (Sulak, 2009, s. 91):

- *Aday öğretmenlerin değerlendirmeleri,*
- *Danışmanların değerlendirmeleri,*
- *Diğer aday öğretmenlerin değerlendirmeleri, yazılı olarak özetlenerek dosyaya konulmalıdır.*

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı

Öğretmen eğitimi ve bu eğitimin önemli bir boyutunu oluşturan ÖU ile ilgili 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren YÖK Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliği ile yeni bir proje yürürlüğe konulmuştur. Proje 03.08.1998 tarih ve 4392 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Onayı ekindeki "Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi" ile yürütülmeye başlanmıştır (Can, 2001). ÖU dersiyle esaslar Millî Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından ortak bir şekilde tespit edilir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde kurulan Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi bu esasların belirlenmesinde aktif rol oynar (MEB, 1998). ÖU deneyimi iki haftalık Gözlem ve on iki haftalık Uygulama olmak üzere 14 haftalık bir süreci kapsar (Köksal, 2008). Ayrıca, bir haftada altı saat okulda uygulama ve iki saat seminerden oluşmaktadır (Kale, 2011).

Öğretmenlik Uygulaması, aday öğretmenlere, öğretmen olacakları alanda ve öğretim düzeyinde, sınıf içerisinde öğretmenlik kabiliyet ve becerisi kazandıran ve belirli bir ders veya dersleri planlı olarak öğretmeyi sağlayan, uygulama faaliyetlerinin görüşülüp değerlendirildiği bir derstir (MEB, 1998).

ÖU ve semineri, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerilerini okul ortamında deneyip geliştirebilmeleri ve mesleğin gerektirdiği özellikleri kazanabilmeleri amacıyla planlanan bir derstir (YÖK/Dünya Bankası, 1998). Karadüz, Eser, Sahin ve İlbay'a (2009) göre; bu ders öğretmen adaylarının sahip oldukları bilgileri hatırlayıp kullandığı ve beceriye dönüştürdüğü bir derstir. Perry'e (1997) göre ise; ÖU, aday öğretmenlerin, belirli bir grup öğrenci ile ilk elden deneyim kazandığı zaman periyodu anlamına gelmektedir. Bu ders ile öğretmenler adayları mesleki kararlar verme yeteneğine katkıda bulunan becerilerini geliştirmektedir. Bu dersin temel amacı; öğretmen adayına uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yardımıyla tecrübe kazandırmak ve yapılabilecek olası hataları değerlendirilerek birlikte çözüm bulmaktır (Baştürk, 2010).

Öğretmenlik Uygulama Dersinin Kapsamı ve İşleyişi

ÖU'nun planlanmasında, programlanmasında ve yürütülmesinde aşağıdaki ilkeler dikkate alınır (MEB, 1998):

- a) Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon
- b) Okul ortamında uygulama
- c) Aktif katılım
- d) Uygulama sürecinin uzun bir zamana yayılması
- e) Ortaklaşa değerlendirme
- f) Kapsam ve çeşitlilik
- g) Uygulama sürecinin ve personelinin sürekli geliştirilmesi
- h) Uygulamanın yerinde ve denetimli yapılması

Kısacası öğretmen adayı bu eğitimler sayesinde mesleki dış çevresinin önemli bir bölümünü oluşturan okulu gözlemler ileride gerçekleştireceği mesleğe dair program ve planlama yapar. Ayrıca aday öğretmenler bu ders ile öğretmenliğini vereceği dersler hakkında öğretim tekniklerini de öğrenmiş olur. Ancak öğretmen adayının okulda geçireceği zaman dilimi uygulama programı ile sınırlı tutulmaktadır.

Köksal'a (2008: 44) göre ise; ÖÜ dersinin öğretmen adaylarına kazandırmayı amaçladığı beceri ve deneyimler şunlardır:

- *Etkili ders hazırlama becerisini kazanma ve geliştirmek*
- *Sınıf yönetimi becerilerini kazanma*
- *Sınıf- içi uygulamalarının başarısını değerlendirmek*
- *Öğretmenlerin okuldaki ve toplumdaki görev, sorumluluk ve etkinliklerini algulamak ve değerlendirmek*
- *Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) müfredat programının işleyişi ve uygulanabilirliğini sağlamak konusunda deneyim kazanmak*

Uygulama etkinlikleri esas itibariyle öğretmen adaylarında bireysel ve mesleki gelişmeyi sağlayacak ortamı oluşturmayı ve bu maksatla gerekli yaşantıları sağlamayı hedef alır. Bu ders ile ulaşılabilecek temel hedefler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Alkan ve Hacıoğlu, 1997: 47):

- *Öğretmenlik mesleğinin niteliklerini kavrayabilme.*
- *ÖÜ dersinin çeşitli ve kapsamlı bir dizi etkinlikten meydana geldiğini algılayabilme.*
- *Gerçek yaşantı ortamında bir dizi etkinliği planlayıp düzenleyebilmek için daha önce kazanılan bilgileri kullanabilme.*
- *Öğrenmeyi yönetmek için gerekli bilgileri geliştirebilme.*

- *Uygulama çalışmalarının her bir aşamasında öğretim elemanı ve ders öğretmeninin gözetiminde, istenilen nitelikte sürdürebilme.*
- *Mesleki anlayış oluşturabilme.*
- *Mesleki konularda sezgi ve muhakeme gücünü geliştirebilme.*
- *Mesleki karar verme becerisini geliştirebilme.*

ÖÜ dersinin işleyişi aşağıdaki gibidir (YÖK/Dünya Bankası, 1998):

- 1) Eğitim fakültelerinin ÖÜ dersi kapsamındaki öğretmen adayı, öğretmen yetiştirme programlarında haftalık 6 saat, sınıf içi ÖÜ yapmak üzere belirlenen okullara gider. Aynı zamanda aday; öğretmenlik uygulamasını değerlendirmek amacıyla eğitim fakültesinde öğretim elemanı tarafından yürütülen ÖÜ dersinin bir bölümü olan iki saatlik dersine katılır.
- 2) Aday öğretmenlerin sayısı, isimleri ve uygulamadan sorumlu olan öğretim elemanlarının ve daha önceden belirlenmiş olan uygulama okullarının isimleri fakülte uygulama koordinatörü tarafından liste şeklinde milli eğitim müdürlüklerine sunulur. Milli eğitim müdürlükleri de onay verdikleri bu listeleri ilgili okullara ve fakülte uygulama koordinatörüne iletirler. Fakülte uygulama koordinatörü de milli eğitim müdürlüklerince onaylanan aday öğretmen sayılarını, isimlerini ve uygulamadan sorumlu olan öğretim elemanlarının isimlerini seçilmiş olan uygulama okullarına iletir. Fakülte veya bölüm uygulama koordinatörü, uygulama okuluyla beraber uygulama öğretmenlerini belirler.
- 3) Uygulama Okulu koordinatörü, alan uygulama öğretmenleri ile birlikte ÖÜ programını ve çalışma takvimini hazırlar. Uygulama öğretmeni, öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarıyla beraber uygulama döneminde izleyecekleri etkinliklerin, gözlemlerin ve değerlendirmelerin haftalık dağılımını gösteren bir uygulama çizelgesi hazırlar.
- 4) Aday öğretmen uygulama çizelgesindeki etkinliklerin tamamını yerine getirir. Uygulama öğretmeni ve öğretim elemanından almış olduğu dönütlere göre kendini geliştirir. Çizelgede belirtilen etkinliklerin yerine getirilmesinde aday öğretmen ve başka bir aday öğretmen yardımlaşmak suretiyle sorumlulukları eşit bir şekilde paylaşabilirler.

- 5) Uygulama öğretmeni, aday öğretmenin dersini belirli bir program dahilinde, birçok defa en başından en sonuna dek gözlemler. Uygulama öğretim elemanı da aday öğretmenin derslerini tüm dönem sürecinde düzenli bir şekilde takip eder.
- 6) Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı takip ettiği derslere ilişkin gözlemlerini ders gözlem formuna not eder. Fakülte tarafından belirlenmiş olan esaslara göre, uygulamadan sorumlu olan öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ortaklaşa bir şekilde aday öğretmenin başarısını değerlendirir. ÖU esnasında aday öğretmenin hazırlamış olduğu dosya, ÖU semineri dersinde göstermiş olduğu gelişmelerin ve yapmış olduğu etkinliklerin değerlendirilmesi açısından hayati öneme sahiptir. Bu form, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenince doldurulur. Fakat adaya öğretmenin başarı notunu uygulama öğretim elemanı verir.
- 7) Uygulama öğretim elemanı, ÖU semineri dersinde aday öğretmenle beraber haftalık olarak okulda yapılan uygulamalara ilişkin gelişmeleri gözden geçirir ki bu şekilde aday öğretmenin uygulamalarda tespit ettiği ve karşı karşıya kaldığı problemler üzerinde daha ayrıntılı tartışmalar yapılır (Sulak, 2009). Uygulamalar neticesinde öğretmen adayı hazırladığı bütün çalışmalarını kapsayan dosyayı tamamlar ve uygulama öğretim elemanına verir (YÖK/Dünya Bankası, 1998).

Öğretmenlik Uygulama Dersinde Karşılaşılan Sorunlar ve Beklentiler

OD ve ÖU derslerinin uygulama sürecinde birçok sorunla karşılaşılmaktadır. Bu sorunlar öğretmen yetiştirmede belirlenen hedeflere ulaşılmasını engelleyebilmektedir. Sorunların ne olduğunun bilinmesi bu sorunları ortadan kaldırıp dersleri daha verimli hale getirmek açısından önemli bir adımdır.

Türkiye’de yapılan birçok çalışma OD ve ÖU derslerinde, bir öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısı fazlalığının birçok soruna neden olduğunu ortaya koymuştur (Azar, 2003; Bağcıoğlu, 1997; Çetin ve Bulut, 2002; Eraslan, 2008; Kahramanoğlu, 2010; Köroğlu, Baser ve Yavuz, 2000; Sağ, 2007; Sağlam ve Sağlam, 2004; Tutkun, 2000). Uygulama öğretmenlerinin yetiştirilmesi için verilen öğretmen adaylarının sayısının fazla olması nedeniyle uygulama öğretmenleri görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirememektedirler. Ayrıca, uygulama öğretmenlerinin belirlenmesiyle ilgili öngörülen ölçütlerin çoğu zaman göz önünde

bulundurulmamakta, yine öğretmenlerin uygulama öğretmeni olarak yetiştirilmelerine dönük etkinlik türlerinin çeşitlilik ve yeterlilik bakımından istenilen düzeylerde bulunmadığı görülmektedir (Sağ, 2007).

Karşılaşılan olumlu öğretmen modelleri, öğretmen adaylarının olumlu öğretmenlik inançları geliştirmesini sağlamaktadır (Gürbüzürk, Duruhan ve Sad, 2009). Fakat öğretmen adayları uygulama öğretmenlerini iyi bir model olarak görmemektedir (Turgut, Yılmaz ve Firuzan, 2008). Uygulama öğretmenleri, denetlendikleri şekilde bir duyguya kapılmak suretiyle normal görevlerini doğal olarak sürdürme konusunda güçlük çekmektedirler (Çetin ve Bulut, 2002). Uygulama öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerinin yerine getirilmesi, derslerde yapılacak olan etkinliklerin gerçekleştirilmesi, sınıf dışı etkinliklerin hazırlanması ve uygulanması gibi konularda yapmaları gereken rehberlik de bu bağlamda yeterli olmamakta ve uygulama faaliyetleri esnasında sınıfı uzun süre terk etmektedirler (Katrancı, 2008).

Fakülte öğretim elemanlarının, milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin, uygulama okulu yöneticilerinin ve uygulama okulu öğretmenlerinin Fakülte-Okul işbirliği programıyla ilgili olarak yeteri kadar bilgiye ve aynı zamanda motivasyona sahip olmadıkları görülmüştür. Fakülte-Okul İşbirliği konusunda yapılan seminerlerin azlığı, fakülte öğretim elemanı ve uygulama okulu yönetici ve öğretmenlerinin katılımının düşük olması, uygulama okulu adına seminerlere katılanların kendi okullarında yapılması gereken bilgilendirmenin yapılmaması bu durumun sebepleri olarak söylenebilir (Kale, 2011; Tutkun, 2000).

Uygulama okulu idarecilerinin, öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları ile ilgilenmemeleri önemli sorunlar arasındadır (Gürbüzürk, 2000; Kale, 2011; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006; Küçük, Arı ve Baran, 2011). Ünver (2003), uygulama okulu yöneticisi, öğretmeni ve aday öğretmenlerin karşılıklı sorumluluklarına yönelik olarak yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Uygulama okulu yöneticisi, uygulama öğretmeni ve aday öğretmenlerin uygulamalarda işbirliği hususunda eğitime ihtiyaç söz konusu olup bu ihtiyacın karşılanması için de uygulama okuluyla eğitim fakülteleri arasında işbirliği yapılması kaçınılmazdır. Fakülte ile

uygulama okulları arasındaki koordinasyon yeterli düzeyde değildir. (Kudu ve diğ., 2006; Sağlam ve Sağlam, 2004; Tutkun, 2000).

Uygulama derslerinde yaşanan diğer belli başlı sorunlardan bir diğeri ise; uygulama için ayrılan sürenin yetersizliğidir (Baskan, 2001; Harmandar ve diğ., 2000; Koçak, 1992; Kudu ve diğ., 2006; Küçük, Arı ve Baran, 2011). Uygulama okullarının fakülteden çok uzak olması, ulaşımın zor olması derslerin verimliliğini etkileyen ve öğretmen adayları için olumsuz görülen bir durumdur (Kale, 2011; Kudu ve diğ., 2006).

Öğretmen adaylarının, en çok karşılaştıkları sorunlar; kuramın uygulamaya dönüştürülememesi, staj sürelerinin kısa olması, ÖU dersinin verimli olmaması ve Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerinin her zaman en mükemmel öğrenci, okul ve şartlara göre islenmesidir (Kahramanoğlu, 2010). Üniversitede kuramsal düzeyde kazanılan bilgiler, etkin düzeyde okul ortamında uygulanamamaktadır. İşbirliği yetersizlikleri ve okulların fiziki donanımında işlevsel uygulamanın gerçekleştirilmesinin engelleri (araç-gereç yetersizliği gibi) bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının, öğretmen adayları ile birlikte yapmaları gereken haftalık etkinlikleri değerlendirme toplantıları süreklilik ve sistemlilik içinde gerçekleşmemektedir (Can, 2001). Uygulama günlerinde fakültede öğretim faaliyetlerinin olması ve bunun uygulama öğretim etkinliklerinin olumsuz yönde etkilenmesine yol açmaktadır (Kudu ve diğ., 2006).

Öğretmen adayları; öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin gerektiği şekilde yardım edememiş olması, hazırlamış oldukları raporları yeteri kadar dönüt alamama, farklı öğretim elemanları tarafından farklı uygulamalar yapılması ve kılavuzun yeteri kadar anlaşılır bir dille yazılmamış olması, ödevlerin değerlendirilmesi hususunda öğretim elemanları arasında bir standardın bulunmaması, gibi konularda sorunlar yaşamaktadır (Özmen, 2008). Öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarını uygulama sırasında yeterince gözlemlememesi, seminer derslerinin yapılma oranının düşük olması, derslerin video-filme alınıp dersten sonra izlenme olanağının olmaması önemli sorunlardandır (Bağcıoğlu, 1997; Tutkun, 2000).

Öğretmen adaylarının uygulama sürecinde en sık karşılaştıkları sorunların başında öğretim elemanının, uygulama öğretmenin ve okul yöneticilerinin görev ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirmemesi, öğretim elemanı ve uygulama

öğretmeni sorumluluğundaki öğretmen adayı sayısının fazlalığı, fakülte ile uygulama okulu arasındaki işbirliğinin eksikliği, fakülte derslerinin yoğunluğu, uygulama okuluna ulaşımın zor olması gelmektedir.

ÖÜ dersinde öğretmen adaylarından; öğretmenlik mesleğinin yeterliliklerini geliştirme, alanının ders programını anlayabilme, kullanmış oldukları ders kitapları ile diğer araç-gereçleri kullanabilme, değerlendirebilme ve gerektiğinde zaman ek öğretim malzemesi geliştirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme ve çalışmalarını rehber öğretmeni, üniversite uygulama dersi öğretmeni ve gerektiğinde de diğer arkadaşları ile paylaşmak suretiyle gelişimlerini sağlamaları beklenir (Sarıçoban, 2008). İyi yetişmiş ve istekli uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı ile birlikte çalışma imkanına sahip olan aday öğretmen, kendisinden istenilen faaliyetleri gerçekleştirirken uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı ile devamlı olarak iletişim içerisinde yapmış oldukları çalışma ve gözlemleri tartışıp değerlendirme imkanına sahip olup bu sayede fakültede öğrenmiş oldukları kuram ve kavramları okullarda yapmış oldukları uygulamalar ile ilişkilendirerek etkili ve kaliteli bir öğretmen olarak kendi gelişimlerine katkı sağlayacaklardır (Eraslan, 2008: 102).

Öğretmen adaylarının staj uygulamalarının aldıkları kuramsal eğitime uygun olmasına dikkat etmek gerekmektedir. Öğretmenlik uygulamaları, üniversitede edinilen kuramsal bilgilerin okulda uygulanmasına dayandığı için; öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini geliştirmeleri amacıyla mümkün olduğu kadarıyla bizzat derse katılarak uygulama olanağı sağlanmalıdır (Ergünes, 2005; Harmandar ve diğ., 2000; Tekisik, 2005). YÖK/Dünya Bankasına (1998: 37) göre; öğretmen adaylarından okulda yapılması istenen çalışmalar aşağıdaki gibidir:

- *Bilhassa o gün öğreteceği konulara ilişkin son hazırlıkları yapma*
- *Tepegöz, fotokopi, çalışma yaprakları ve diğer görsel araçları hazırlamak*
- *Vermiş olduğu dersle ilgili uygulama öğretmeniyle görüşmek,*
- *O gün vermiş olduğu derse yönelik olarak kendini değerlendirmek.*

Öğretmen Adayının Değerlendirilmesi

Aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması dersinde başarılı olabilmeleri için aşağıda belirtilen koşulları yerine getirmeleri gerekir (Çeliköz, 2013). Aday öğretmen tarafından

verilen dersler, uygulama öğretmeni ve öğretim elamanı için ders gözlem formu (Ek-3) dikkate alınarak değerlendirilir. Öğrencinin geçme notu uygulamadan almış olduğu notun %70'iyle hazırlamış olduğu uygulama dosyasından almış olduğu notun %30'undan meydana gelir. Başarı notu ise en az 70'dir. Öğretmenlik uygulaması toplam 84 saat olup aday öğretmenin bu sürenin en az %80'ine devam etme zorunluluğu söz konusudur. Öğretmen adayının devam durumu uygulama okulu ve rehber öğretmen tarafından Ek-2'de verilen bir form ile takip edilir. Aday öğretmenin sorumluluklara uygun olmayan tutum ve davranışlar sergilemesi halinde okul koordinatörü, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından uygulama çalışmalarına son verilir ve gerekli olan disiplin işlemleri başlatılır.

Aday öğretmenlerin vermiş olduğu dersler, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı için EK-2'de verilen ders gözlem formu dikkate alınarak değerlendirilir. Öğrencinin geçme notu uygulamadan almış olduğu notun %70'i ve hazırladığı uygulama dosyasından almış olduğu notun da %30'undan meydana gelir. Başarı notunun en az 70 olması gerekir 70'tir. Öğretmenlik uygulaması toplam 84 saattir. Öğrencinin bu sürenin en az %80'ine devam etmesi zorunludur. Öğrencinin devamı uygulama okulu ve rehber öğretmen tarafından (EK-3)'te verilen form yardımıyla izlenir. Öğretmen adayının sorumluluklara aykırı tutum ve davranış içinde bulunması durumunda okul koordinatörü, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından uygulama çalışmaları durdurulur ve gerekli disiplin işlemleri başlatılır.

Aday öğretmenin uygulama okulunda beraber çalıştığı uygulama öğretmeni ve fakülte öğretim elamanı adayın dosyasını dönem içerisinde aralıklarla incelemelidir. Öğretmen adayının, tüm dönem boyunca uygulama okulunda bulunduğu zamanlarda bu dosyayı yanında bulundurması gerekmektedir. ÖÜ ile ilgili hazırlanan dosyada bulunması gerekenler şunlardır (YÖK/Dünya Bankası, 1998):

- Dosyanın başına bütün dönem boyunca yapılacak olan faaliyet ve etkinliklerin zaman çizelgesiyle aday öğretmenin çalıştığı sınıfların listesi,
- Aday öğretmen tarafından verilen derslerin planları ve o derslere yönelik notları,
- Aday öğretmen tarafından vermiş olduğu her derse ilişkin kendini değerlendirmesi,

- Derslerde çözülen problemler, verilen örnekler, sorulan sorular, uygulanan öğrenci çalışma yaprakları, sınavlar ve değerlendirmeleri,
- Aday öğretmenlerin görev yaptıkları uygulama okulunun yönetim ve akademik yapısına ilişkin bilgiler, uygulama öğretmenlerinin listesi, okulda uyulması gereken kural ve kaideler, yönerge ve yönetmelikler,
- Aday öğretmenin ÖU ve seminer dersi süresince mesleki olarak kazanmış olduğu deneyimler.

İlköğretim öğretmenliğinde hizmet öncesi öğretmen yetiştirmede alan bilgisi ve ÖU bilgisi öğretmenlik uygulamalarında önemli bir role sahiptir. Öğretmen adaylarına; ÖU süresince akranları ile fikirlerini paylaşmaları, kavramların öğretimini tartışmaları için fırsat tanınmalıdır (Isıksal, 2006). Bu uygulama ile öğretmen adayları mesleklerine has mesleki bilgileri diğer öğretmenlerin tecrübeleri sayesinde öğrenebilmektedir. Bu yönüyle ÖU öğretmenliğe başlamadan aday öğretmenlere öğretmenlik tecrübesi kazandırmaktadır. Mesleki açıdan kendisini yeterli hisseden öğretmenler mesleklerinde daha fazla performanslı değerler sergilemektedirler.

Öğretmen adayı ilk öğretmenlik deneyimlerini gerçekleştirirken sınıf ortamındaki değişkenlerin etkilerini görür ve bu deneyimlerinden çıkarımlarda bulunmaansı bularak kendini değerlendirme fırsatını elde etmiş olur. Bu süreçte öğretmen adayı yalnız ve desteksiz bırakılmamalı, okul uygulama öğretmeni tarafından gözlenmeli ve kendisine rehberlik edilmelidir (Köksal, 2008).

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Görev, Yetki ve Sorumlulukları

OD ve ÖU dersleri kapsamında kurumların ve bireylerin çeşitli görev ve sorumlulukları tanımlanmıştır. İşbirliğinde görevli kurumları oluşturan Eğitim Fakültesinin, Uygulama Okulunun ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün belirlenen görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi programın verimli ve amacına uygun şekilde işlenebilmesini sağlayacaktır. Belirtilen uygulama derslerinin yürütülmesinde ve öğretmen adaylarına bu derslerde rehberlik yapılmasında kuramların olduğu gibi eğitim fakültesindeki ve uygulama okulundaki çalışanların da farklı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının OD ve ÖU derslerinden istenen verimi sağlayabilmelerinde ve belirlenen

yeterliklere ulaşabilmelerinde kurumların ve bireylerin görev ve sorumluluklarını titizlikle yerine getirmesi etkili olacaktır.

Tablo 1. Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğinde Kurumların ve Bireylerin Görev ve Sorumlulukları (YÖK/Dünya Bankası, 1998)

KURUMLARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI		
Eğitim Fakültesi	Uygulama Okulu	Milli Eğitim Müdürlüğü
Fakülte uygulama koordinatörünü ve uygulama öğretim elemanının belirleme.	Uygulama okulu koordinatörünü ve uygulama öğretmenlerini belirleme.	Müdür yardımcılardan veya şube müdürlerinden birini milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü olarak belirleme.
Milli Eğitim Müdürlükleri ile gerekli resmi yazışmaları yapma.	Uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını denetleme.	Fakülte koordinatörü ile birlikte uygulama okullarını belirleme.
Her yıl belirli zamanlarda Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği konusunda seminer ve kurslar düzenleme.	Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları ile toplantı yaparak görev ve sorumluluklarını bildirme.	Fakültelerin düzenleyeceği seminer ve kurslara Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün, okul uygulama koordinatörlerinin ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlama.
Öğretmen adaylarını uygulama için hazırlama, denetleme ve değerlendirme.	Öğretmen adaylarına öğretmenlik becerilerini öğrenip geliştirecek ve uygulayacak ortam sağlama.	

BİREYLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÇALIŞANLARI (YÖK)	UYGULAMA OKULU ÇALIŞANLARI (MEB)
<p style="text-align: center;">Bölüm Uygulama Koordinatörü</p> <p>Uygulama öğretim elemanlarını uygulama, gözlem, değerlendirme ve formlar konusunda bilgilendirme.</p> <p>Uygulamaya gidecek öğretmen adaylarını ve uygulama okullarını seçme.</p> <p>Uygulama okulu koordinatörü ile bağlantı kurarak uygulama programının takvimini belirleme.</p> <p>Uygulama okulu öğretmenlerine öğretmen yetiştirme programındaki yenilikleri tanıtmaya.</p>	<p style="text-align: center;">Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörü</p> <p>Eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliği sürecinde yönetim işlerini yürütme ve eşgüdümü sağlama.</p> <p>Fakülte uygulama koordinatörünün hazırladığı toplantılara katılma.</p> <p>Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği çerçevesinde gereksinim duyulan uygulama okullarını belirleme.</p> <p>Fakültece düzenlenecek seminerlere okul uygulama koordinatörlerinin ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlama ve denetleme.</p>
<p style="text-align: center;">Fakülte Uygulama Koordinatörü</p> <p>Uygulama etkinliklerini yasa, yönetmelik ve yönerge hükümlerine göre planlayıp düzenleme.</p> <p>ÖÜ sürecinin aksamaması için önlem alma, sorunları çözümlenme.</p> <p>Uygulama öncesi ilgili kurumla ilgili yazışmaları yapma ve izin alma.</p> <p>Fakültedeki bölüm uygulama koordinatörleri arasında eşgüdümü sağlama.</p>	<p style="text-align: center;">Uygulama Okulu Koordinatörü</p> <p>Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile birlikte ÖU programının takvimini belirleme.</p> <p>Uygulama öğretmenlerini ve sınıfları belirleme.</p> <p>Öğretmen adaylarının farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlemelerini sağlama.</p> <p>Yürütülecek ders dışı etkinlikleri düzenleme.</p> <p>Uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunları uygulama öğretim elemanına bildirme.</p>
<p style="text-align: center;">Uygulama Öğretim Elemanı</p> <p>Öğretmen adayını uygulama okulu, uygulama programı, öğretmen yeterlikleri, değerlendirmeler ve uyması gereken kurallar konusunda bilgilendirme.</p> <p>Öğretmen adayını uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile tanıştırma.</p> <p>Uygulama okullarına programlanan biçimde giderek uygulama öğretmeni ile işbirliği yapma.</p> <p>Öğretmen adayına rehberlik ve danışmanlık yapma, yazılı ve sözlü dönüt verme.</p>	<p style="text-align: center;">Uygulama Öğretmeni</p> <p>Öğretmen adayına gözlem yapması ve çeşitli uygulamaları yapması yönünde yardımcı olma.</p> <p>Öğretmen adayına gerekli öğretim araç-gereç, kaynak ve ortam sağlama, okulu tanıtmaya.</p> <p>Öğretmen adayının okuldaki çalışmalarını gözlemleme ve değerlendirme.</p> <p>Öğretmen adaylarını sınıfta uzun süre tek başına bırakmama ve sınıftan ayrılması gerektiğinde kolay ulaşılabilir durumda bulunma.</p>
<p>Her öğretmen adayını en az iki kez izleme.</p> <p>Öğretmen adayını Milli Eğitim Bakanlığı'na belirlenen öğretmenlik mesleğine ilişkin kurallara uygun davranıp davranmadığını denetleme.</p> <p>İlgili koordinatörlerle ve uygulama öğretmeni ile sürekli işbirliği içinde olma.</p> <p>Uygulama sonunda öğretmen adayını uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirme.</p>	<p>Gözlem sonucu tamamlanan ders gözlem formunun bir kopyasını gerekli dönütlerle öğretmen adayına verme.</p> <p>Sınıf dışı etkinliklerde öğretmen adayına rehberlik etme.</p> <p>Uygulama sonunda öğretmen adayını uygulama öğretim elemanı ile birlikte değerlendirme.</p>

Öğretim Uygulamaları Dersindeki Yeterlilik İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Köroğlu, Başer ve Yavuz (2000), okul uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla yürüttükleri çalışmada okul uygulamalarını hem öğretmen adaylarının, hem öğretim elemanlarının hem de uygulama rehber öğretmenlerinin gözünden ele almıştır. Uygulama okullarındaki rehber öğretmenlerin fakülte- okul müdürü iş birliği ve diyalogunu yetersiz buldukları, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün uygulama okullarını seçerken okulların fiziki şartlarını, öğretmenlerin ders yükünü göz önüne almalarını istedikleri bulguları ortaya çıkmıştır. Bu bulgunun aynı araştırmaya katılan öğretim elemanları tarafından da desteklendiği, öğretim elemanlarının da kendi ders programlarının uygulama okullarındaki görevlerini rahatça yerine getirebilecekleri hale getirilmesi yönünde görüş belirttikleri belirtilmiştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları ise uygulama rehber öğretmenlerinin uygulamalar öncesinde hizmet içi eğitimden geçirilmeleri gerektiği görüşünü savunurken uygulama öğretmenleri böyle bir hizmet içi semineri gereksiz buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Uygulama rehber öğretmenleri rehberlik edecekleri öğretmen adayı sayısının mevcut durumda fazla olduğunu, öğretmen sayısının en fazla 2-3 arası olması ve uygulama okulu sayısının artırılması gerektiği düşüncesine sahip oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla beraber aynı konuda öğretim elemanları uygulama öğretmenlerinin aksine uygulama okullarının sayısının artırılmasının denetleme sorununa yol açacağını dile getirmiştir.

Şişman ve Acat (2003) yapmış oldukları çalışmada “öğretmenlik uygulaması” çalışmalarının, aday öğretmenlerin mesleğe yönelik algıları üzerindeki etkisinin tespit etmeye çalışmışlardır. Adı geçen araştırmacılar yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algıları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığını tespit etmişlerdir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenliğin sosyal statüsüne ilişkin olumlu algılar edindikleri görülürken, öğretmen adaylarının sosyal statüye ilişkin olumlu algılarının meslekte kıdemli öğretmenlere göre daha fazla olduğu, zamanla öğretmenlerin mesleğin sosyal statüsüne ilişkin olumsuz algılar edindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenliğin etik değerlerini daha iyi kavramalarında faydalı olduğu görülmüştür. Ancak mesleki kıdem arttıkça etik değerlerin daha iyi kavrandığı görülmüştür. Öğretmen adaylarının uygulama

öncesinde alanda görev yapan deneyimli öğretmenlerin yetersiz oldukları yönündeki görüşlerini değiştiği tespit edilmiştir. Araştırmada mesleğe yeni başlayanların öğretmenlik formasyonu ile ilgili özellikleri daha olumlu algıladıkları, kıdemli öğretmenlerinse bu özellikleri yeni başlayanlar kadar olumlu algılamadıkları belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası kendi formasyon yeterliliklerine ilişkin belirgin bir görüşü farklılığı oluşmadığı vurgulanmıştır.

Gök ve Sılay (2004)'te öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve öneriler sunmak amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Yapılan bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını gerçekleştirdiği uygulama okullarında yaptıkları çalışmalarının faydalı olduğuna inandıkları ancak bazı sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adayları; fakülte-okul iş birliğinin düzenli olarak yürümediğini, uygulama okulundaki çalışmaların ciddiye alınmadığı, uygulama okulundaki öğrencilerin, kendilerinin gerçekleştirdiği çalışmalardan memnun olmadıklarını, uygulama öğretmenin üzerinde birden fazla aday öğretmenin bulunması adayların çalışmasını olumsuz yönde etkilediğini, uygulama okullarındaki sınıfların çok kalabalık olması nedeni ile çalışmaların yürütülmesini olumsuz yönde etkilediğini, uygulama kapsamında yeterli dokümana ulaşamadıklarını, uygulama çalışmalarının önemini bilmeyen bir öğretmenle yürütülen çalışmaların sağlıklı olmadığını, uygulama öğretmenin görev ve sorumluluklarına karşı duyarsız davranmasının adayları olumsuz yönde etkilediğini, okul idaresi tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirilmediklerini belirterek uygulama okullarında karşılaştıkları sorunları dile getirmişlerdir.

Gökçe ve Demirhan (2005), "Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri" başlıklı çalışmasında öğretmenlik uygulamalarını hem öğretmen adaylarının hem de uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin gözüyle değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin uygulamalardan önce kendilerini takip ederek bilgi ve tecrübe edinmelerini sağladığını, uygulama öğretmenlerinin genel itibariyle sınıftaki öğrencileri kendileri ile tanıştırmak suretiyle etkileşim kurulmasını sağladığını, aday öğretmenlerce yapılan sınıfcı etkinliklerin uygulama öğretmenlerince değerlendirildiğini ve uygulama öğretmenlerinin

ders esnasında devamlı olarak onları gözlemlediğini belirtirken uygulama öğretmenlerini kaliteli bir model olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Bununla beraber aday öğretmenlerin bilhassa, uygulama öğretmenlerinin aday öğretmenlere öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri, ilgi ve kabiliyetlerine, ders planına yönelik bilgiler vermesi, ders planının hazırlanması hususunda aday öğretmen ile etkileşim halinde olması, aday öğretmenin hazırlamış olduğu ders planını ve araç-gereçleri kontrol etmesi, aday öğretmene pekiştirme vermesi, değerlendirme sonuçlarına dair bilgi vermesi hususunda yeterli düzeyde rehberlik hizmeti alamadıklarına yönelik görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adayları uygulamaları sürecinde kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları büyük ölçüde yerine getirdikleri, öğretmenliğe başlamadan önce öğretmenlik uygulaması sürecini yaşamalarının, kendilerine olan güveni artırdığını, güçlü ve zayıf yönlerini keşfedebildikleri sonuçlarına vurgu yapılmıştır. Öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri öğretmenlik uygulamalarının süresinin uzatılmasının ve uygulama öğretmeni başına düşen aday sayısının azaltılması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adayları uygulama okulu ve uygulama öğretmenlerinin özenle seçilmesi gerektiğini, uygulamaların köy okullarını da kapsamaması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri tarafından, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni arasındaki işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığı ifade edilirken, bunun yanı sıra öğretmen adayları öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri arasında yeterli ve etkili iletişim kurulamadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ekiz (2006) tarafından yürütülen “Mentoring primary school student teachers in Turkey: Seeing it from the perspectives of student teachers and mentors” başlıklı çalışmada öğretmen adayları ile sınıf rehber öğretmenlerinin yeterli paylaşım içinde olmadıkları ve uygulamalarda zaman yönetimi açısından sıkıntılar olduğu sonucuna ulaşılarak bu bağlamda sınıf rehber öğretmenlerinin deneyim ve tecrübelerini öğretmen adaylarına aktarabilme konusunda yardım almaları gerektiği önerilmiştir.

Şahin ve diğ. (2007) tarafından yürütülen çalışmada uygulama okul ortamı, müdürü, öğretmeni, öğretim elemanı, öğretmen adayı, öğretmen adayı doyumu ve teknoloji kullanımı değişkenlerinin tamamının birbiriyle istatistiksel olarak anlamlı şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber özellikle okul uygulamalarında öğretim

teknolojilerinin kullanımı, aday öğretmenlerin doyumlarını yordayıcı önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özmen (2008), Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini araştırdığı çalışmada öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlarına ilişkin bulguları 5 başlık altında toplamıştır.

1. Öğretim elemanlarının yeterince dönüt vermemesi
2. Uygulama öğretmenlerinin yeterince faydalı olamaması
3. Bir öğretmene gönderilen öğrenci sayısının çok fazla olması
4. Ödevlerin değerlendirilmesinde öğretim elemanları arasında bir standardın olmaması
5. Okul deneyimi kılavuzunun yetersiz olması, bazı etkinliklerin anlaşılabilmesi
Öğretmen adayları karşılaşılan bu sorunlara rağmen okul deneyimi dersleri kapsamında yapılan okul uygulamalarının mesleki gelişimleri açısından olumlu sonuçlar doğurduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Özkılıç, Bilgin ve Kartal (2008) tarafından yürütülen “Öğretmenlik Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi “ başlıklı çalışmada, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören son sınıftaki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen en önemli sonuç ise öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adaylarının hem kendilerince hem de uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından başarılı ve yeterli olarak değerlendirilmeleridir. Ayrıca öğretmen adayları sınıfta zamanı etkili ve verimli kullanma konusunda kendilerini başarılı bulduklarını belirtmişlerdir. Ancak öğretmen adaylarının; bireysel farklılıkları dikkate alarak eğitim-öğretim gerçekleştirme ve ana dilini etkili bir biçimde kullanma konusunda kendilerini yeterli görmediklerini sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları uygulamalar sırasında karşılaştıkları sorunları uygulama okullarında kendilerine ilgisiz davranılmasını ve okul-fakülte işbirliğinin yetersiz olması olarak sıralamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin haftalık bir kez olmak üzere bilgilendirme toplantıları düzenlemesini, öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla işbirliğinde olmasını, uygulamadan sorumlu olan öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni arasındaki işbirliği ve etkileşimin geliştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Çubukçu ve Girmen (2008) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine yönelik düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çalışma neticesinde öğretmenlerin alan bilgisine sahip olma ve sınıfta pozitif iklimin yaratılması becerilerinde kendilerini yeterli gördükleri, aynı zamanda etkinlikleri planlama ve yönetebilme hususundaki sınıf yönetimi kabiliyetlerinde ise kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kavas ve Bugay (2009) tarafından yürütülen “Öğretmen Adaylarının Hizmet Öncesi Eğitimlerinde Gördükleri Eksiklikler ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada öğretmen adaylarının eğitimleri süresince aldıkları öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinin öğrenilen teorik bilgi ve becerilerin pratiğe dökülebilmesi noktasında önemli fırsatlar sağladığını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla beraber hizmet öncesi eğitimleri esnasında almış oldukları öğretmenlik uygulamaları derslerini saat ve içerik bakımından mezuniyet sonrası için yetersiz gördüklerini ve gereken öğretmenlik becerilerini kazandırması noktasında son derece sınırlı gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları derslerdeki materyal kullanımını yetersiz bulmakta, çözüm önerileri olarak ta aldıkları derslerin mezuniyet sonrası için yeterli olacak şekilde düzenlenmesi ve seçmeli derslerin artırılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Becit, Kurt ve Kabakçı (2009) tarafından yürütülen “Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Okul Uygulama Derslerinin Yararlarına İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmada öğretmen adaylarının okul uygulama derslerinin teorik bilgileri uygulama fırsatı bulma, öğrencilerle etkileşimde bulunma, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, öğretim materyali hazırlama ve kullanma, sınıf ortamını öğretime hazırlama ve kullanma, ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerini kullanma, öğretmen- öğrenci ilişkisini oluşturmaya ve sürdürmeye olumlu katkısı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Evrekli, Ören ve İnel (2010) yürüttükleri “Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Yaklaşımı Uygulamaya Yönelik Öz Yeterliliklerinin Cinsiyet, Bölüm ve Sınıf Düzeyi Değişkenleri Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının yapılandırmacı yaklaşımı uygulamaya yönelik öz yeterlilikleri Fen ve Teknoloji öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı araştırmanın diğer bir bulgusu ise üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öz yeterlik

inançlarının yapılandırmacı yaklaşımı uygulama, öğrenme –öğretmen ortamını düzenleme gibi konularda dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırmacılar tarafından dördüncü sınıftaki öğretmenlik uygulaması derslerinden edinilen olumsuz deneyimlerin bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Demir ve Çamlı (2011) tarafından yapılan ve öğretmenlik uygulamasında yaşanan sorunların okul öncesi ve sınıf öğretmenliği açısından ele alındığı çalışmada bayan öğretmen adaylarının erkek aday öğretmenlere kıyasla uygulama okullarında çok daha fazla olumsuzluklar ile karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Bayan öğretmen adaylarının en fazla karşılaştıkları olumsuzluklar ise sorumluluğu paylaşmama, otorite görülme ve ilgisizlik olarak belirtilmiştir. Erkek adayların ise ilgisizlik ve ders anlatımları konusunda kendilerine güvenilmemesi gibi olumsuzlar yaşadıkları görülmüştür. Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde öğretmen adayları uygulama okullarında idareci, uygulama öğretmeni ve öğrencilerden olumsuz yaklaşımlarla karşılaştıkları sonucuna varıldığı görülmüştür. Sınıf öğretmenliği son sınıfında okuyan aday öğretmenler, okul öncesi öğretmenliğindeki aday öğretmenlere kıyasla uygulama okullarındaki idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha fazla olumsuz yaklaşımlar ile karşı karşıya kaldıkları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının en yoğun olarak karşı karşıya kaldıkları olumsuz yaklaşımların ilgisizlik, otorite olarak görülme, 4., ve 5. sınıfların saygısızlığı olarak belirtilmiştir. Sınıf ve Okul Öncesi öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan aday öğretmenlerin uygulama okullarında ve uygulama sürecinde çeşitli zorluklar ile karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Bununla beraber sınıf öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarına göre uygulama okullarında ve süreçte çok daha fazla zorlukla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının en fazla karşı karşıya kaldıkları zorluklar; ulaşım güçlüğü, kadın öğretmenlerle sorunlar ve uygulama iman verilmemesi şeklinde belirtilirken okul öncesi öğretmen adaylarının en yoğun olarak karşı karşıya kaldığı zorluk ise materyal yetersizliği ve etkinlik seçiminde kısıtlama olarak belirtilmiştir.

Yeşilyurt ve Semerci (2011) uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine temas ettikleri çalışmalarında öğretmenlik uygulamalarını okullardaki uygulama öğretmenlerinin gözünden

değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Elazığ, Erzurum, Erzincan, Malatya, Diyarbakır ve Ağrı illerinde sınıf, sosyal bilgiler, Türkçe, fen ve teknoloji derslerinden sorumlu olan toplam 166 uygulama öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Yapılan çalışma neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda uygulama öğretmenlerinin aday öğretmenden, öğretim elemanından, uygulama okulundan, öğretmeninden zamanlama ve süre ile ücretten kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğretmen adayı kaynaklı sorunlar arasında adayların KPSS kaygısına sahip olmaları, öğretmenlik uygulaması derine gerekli hassasiyet ve önemi vermemeleri, devam konusunda gerekli özeni göstermemeleri ve danışmanlığını yapmış oldukları aday sayısının fazla olması şeklindeki sorunlarının yer aldığı saptanmıştır. Belirtilen bu sorunlara ilaveten öğretmen adaylarının mesleğe ve derse karşı istekli olmamaları, gereken ciddiyeti göstermemeleri ve motivasyon seviyelerinin son derece düşük olması, dersi hatalı işlemeleri, mesleki ve alan bilgisi olarak eksik olmaları, kurallara aykırı kılık-kıyafet ile okula gelmeleri gibi hususlar da uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretmen adayı kaynaklı sorunları arasında yer almıştır. Aynı zamanda uygulama öğretmen adaylarının okula ve sınıfa adaptasyon hususunda zorluk çekmeleri, öğretmenlik mesleğini gerektiği şekilde benimsememeleri, ders sunumlarında öğrenciler ile sağlıklı iletişim kuramamaları, yerine getirmeleri gerekli olan sorumluluklardan kaçınmaları, öğrenciler ile gereğinden fazla samimi olmaları, derste öğrencilerin dikkatini dağıtmaları ve uygulama öğretmenlerine yardımcı olmamaları, uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretmen adayı kaynaklı diğer sorunları arasında yer almaktadır. Uygulamadan sorumlu öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar ise uygulama öğretmenleri ile öğretim elemanlarının işbirliği eksikliği, öğretmen adaylarını izleme ve denetleme eksikliği, yetersiz bilgilendirme, derse önem vermeme, öğretmeni ikinci plana atma şeklinde sıralanmıştır. Uygulama okullarında sınıfların kalabalık olması, sınıfların başarı endişesi, okulların imkanlarının yetersizliği ve idari anlamda zafiyet olması uygulama okulundan kaynaklanan sorunlar arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenlerinin yaptırım güçlerinin olmamasından ve yoğun iş yükü nedeniyle sorunlar yaşadıkları sonuçlarına ulaşıldığı görülmüştür. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının okullarda süre olarak az kaldıklarını ve zaman zaman yanlış zamanlama olması nedeniyle öğretmen adayları ile yeterince

ilgilenemediklerini belirttikleri görülmüştür. Bununla birlikte uygulama öğretmenleri emeklerinin karşılığını maddi açıdan alamadıklarını dile getirdikleri görülmüştür.

Yılmaz (2011) tarafından yürütülen “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersini Yürüten Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının uygulamalarından sorumlu öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 75 adet son sınıf öğrencisi üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışma neticesinde aday öğretmenlerin, uygulamaya rehberlik eden öğretim elemanlarını akademik olarak yetersiz gördükleri, uygulama esnasında öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirdiklerine inanmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama sürecinde genel itibarıyla sınıf öğretmenleri tarafından kendilerine öğretmen gibi davranılmadığı sorunuyla karşı karşıya kaldıkları ve öğretim elemanlarının kendilerine rehberlik etmelerini istedikleri sonucuna varıldığı görülmüştür.

Karaca ve Aral (2011) tarafından yürütülen “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar” adlı çalışmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim gören ve öğretmenlik uygulamasına katılan dördüncü sınıf öğrencileri çalışma grubu olarak yer almıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının büyük bölümünün uygulama okuluna ilk gittikleri andan itibaren sınıf öğretmeni ve öğrenciler ile tanışma, uygulama periyodunda hangi kurallara uyacakları, uygulama sürecinin işleyişi gibi konularda yeteri kadar bilgi edinemedikleri görülmüştür. Bununla beraber aday öğretmenlerin gitmiş oldukları uygulama okulundaki yöneticilerin, uygulama dönemi başlamadan önce, aday öğretmenlerle toplantı yapmak suretiyle uygulama yapılacak sınıflar, bunların fiziksel ortamı, uygulama döneminde yararlanılabilecek olan araç-gereçler gibi hususlarda yeteri kadar bilgilendirmediklerine yönelik düşüncelerin hakim olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarının ve etkinliklerinin uygulama öğretmenleri tarafından yeterli derecede incelenip düzeltilmelerin yapılmadığı sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Aday öğretmenlerin tüm dönem süresince aynı sınıfta ve aynı öğretmen ile öğretmenlik uygulamasını gerçekleştirmesi, fakülte-okul işbirliğinin olmaması, sınıf öğretmenin ve öğretim elemanının değerlendirme kriterlerinin ve beklentilerinin farklı

olması değerlendirme boyutunda da sorunlar yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında öğretmen adaylarının dört yıllık öğrenimleri boyunca öğrendikleri bilgi ve becerilerini uygulaması için önemli bir fırsat olan öğretmenlik uygulaması dersi boyunca yaşadıkları ve edindikleri deneyimler gelecek yıllar ve meslek hakkında olumsuz yargı geliştirmelerine neden olabileceği sonucuna varılmıştır.

Paker (2011) tarafından yürütülen İngilizce öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları endişe türlerini ve olası endişe kaynaklarını ortaya çıkarması, ayrıca cinsiyetin bundan nasıl etkilendiğini belirlemesin amaçlandığı çalışmada öğretmen adaylarının performanslarının değerlendirilmesi, sınıf yönetimi, yabancı dil öğretim yöntemleri ve uygulama okulundaki öğretmenlerle olan ilişkiler ile ilgili endişeler yaşadıkları, ancak bu endişelerden performanslarının değerlendirilmesi ve sınıf yönetimi konularında diğerlerine nazaran daha çok endişe duydukları bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre bayan öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına nazaran her konuda daha endişeli oldukları görülmüştür. Araştırmada uygulama okulu öğretmeni ile öğretim elemanları arasındaki performanslarını değerlendirme biçimleri, görüş, yöntem ve beklenti konularındaki farklılıklar olması öğretmen adaylarının endişelerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Koç ve Yıldız (2012), tarafından yürütülen “Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler” başlıklı çalışmada sınıf öğretmenliği 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan 19 aday öğretmenden 115 yansıtıcı günlükte elde edilen verilerin analizi neticesinde aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması derslerini yararlı ve gerekli gördükleri, uygulamalar sırasında sınıf yönetimi, öğretim süreci ve planlama konularında öğrenme durumları gerçekleştiği, gözlemler sonucunda da öğrenmeler gerçekleştiği bulgularına ulaşılmıştır. Öte yandan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında, sınıf yönetimi, planlama, öğretim süreci, öğrenme-öğretme yaklaşımlarındaki uyuşmazlık ve öğretmenlik uygulamasının yapılandırılmaması ile ilgili sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama okullarında uygulama öğretmenleri tarafından destekleyici olmanın yanı sıra yıkıcı ve yetersiz danışmanlık gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulamasında genel itibariyle anlatım, soru-cevap, tartışma yöntemlerini kullandıkları, okuduğunu anlama etkinliklerinde çoğunlukla geleneksel okuduğunu anlama aşamalarını

takip ettikleri, aday öğretmenlerin az bir kısmının öğretmenlik uygulaması etkinliklerinde öğretim materyalleri kullanmayı tercih ettiklerine yönelik bulgular elde edilmiştir.

Schön'e, (1987) ise uygulamalı öğretim programı sırasında gerçekleşen sorunları araştırmıştır. Buradaki en önemli sorun ise oraganizasyonun etkililiğidir. Öğretmen adaylarının mesleki bakış açılarının kazandırılabilmesi için uygulama derslerinin organizasyon yapıları doğal ortama has özellikler taşınmalıdır. Bu nedenle uygulama dersi çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerin yaşayarak öğrenme amacına uygun olarak dizayn edilmesi gerekmektedir. Çünkü uygulamaya katılan öğretmen adayları mesleki kıdem ve tecrübesi olan öğretmenlerden meslekleriyle ilgili bilgileri öğrenmektedirler. Bu nedenle uygulama derslerinde aday öğretmen teorik bilgi birikimini tecrübe ile pekiştirme fırsatına kavuşmaktadır (Paker, 2008).

Sands, Özçelik ve Gardner, (1996), çalışmasında okul deneyimi programının amaçlarını;

- 1) Öğretmen adaylarının mesleki değerlendirme yapabilmesi için mesleki yeterlilik kazandırmak,
- 2) Öğrenci öğretmen iletişim yöntemlerini aday öğretmenlere tanıtmak,
- 3) Aday öğretmene okul ortamında ve sınıfta sergilemesi gereken davranışları öğretmek
- 4) Aday öğretmenlerin mesleklerine profesyonel bir öğretmen olarak başlamasını sağlamak biçiminde sıralamıştır.

Öğretmenlik uygulamaları aday öğretmenlere meslekleri hakkında önemli yetenekler kazandırmaktadır. Bu kazanç sayesinde aday öğretmenler kendisini mesleki açıdan yeterli hissetmektedir. Yapılan çalışmalarda öğretmenlik uygulamaları ile öz-yeterlilik düzeyi arasında önemli derecede bağlantı olduğu gözlemlenmektedir. Örneğin, Rushton (2000) bu amaç doğrultusunda beş öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması esnasındaki öz-yeterlilik oranlarını araştırmıştır. Çalışmada sekiz ay boyunca gözlemlenen öğretmen adaylarında performans değerlerinde ve öz-yeterlilik algılarında artış olduğu gözlemlenmiştir.

Öğretmenlik uygulama dersleri aday öğretmenlerin sınıf ortamına ve okula adapte olmalarını etkileyen en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Evertson ve Smithey (2000)'in gerçekleştirdiği çalışma öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adaylarının adaptasyonuna etkisini incelemiştir. Çalışmaya yirmi üç kişilik aday öğretmen dahil edilmiş deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda kontrol grubunda yer alan aday öğrencilerin deney grubuna nazaran sınıf içi etkinliklerde, zamanın etkin kullanımında ve öğrenci ile iletişimde daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir.

BÖLÜM III YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretim uygulamalarını değerlendirmeyi amaçlayan yabancı dilde uygulanmış bir ölçeğin türkçe adaptasyonu amaçlanmıştır. Araştırmada belirlenen hedeflere ulaşmak için, araştırmanın kavramsal temeli literatür tarama yönteminden yararlanılarak hazırlanmıştır. Ayrıca öğretmenlik uygulamasının etkililik derecesinin ve uygulamada karşılaşılan sorunların belirlenmesi için Endeley (2014) tarafından İngilizce olarak geliştirilmiş olan “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği” Türkçeye uyarlanmış ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 300 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Dağıtılan ölçeklerden 196 tanesi kullanılabilmiştir. Aşağıdaki tabloda değerlendirmeye dahil edilen öğretmen adaylarının demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	82	41,8
	Kadın	114	58,2
	Toplam	196	100,0
Yaş	21-25 Yaş	179	91,3
	26-30 Yaş	17	8,7
	Toplam	196	100,0
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	66	33,7
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	97	49,5
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	33	16,8
	Toplam	196	100,0
Uygulama Sınıfı	1	13	6,6
	2	14	7,1
	3	13	6,6
	4	26	13,3
	5	35	17,9

6	42	21,4
7	24	12,2
8	29	14,8
Toplam	196	100,0

Yukarıdaki tabloda öğretmen adaylarına ait demografik özellikler verilmiştir. Tablodan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- ✓ Cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının 82'si (%41,8) erkek, 114'ü (%58,2) kadın
- ✓ Yaş değişkenine göre öğretmen adaylarının ;179'u (%91,3) 21-25 yaş, 17'si (%8,7) 26-30 yaş
- ✓ Bölüm değişkenine göre öğretmen adaylarının ; 66'sı (%33,7) sınıf öğretmenliği, 97'si (%49,5) sosyal bilgiler öğretmenliği, 33'ü (%16,8) fen bilgisi öğretmenliği
- ✓ Uygulama sınıfı değişkenine göre öğretmen adaylarının ; 13'ü (%6,6) 1.sınıf, 14'ü (%7,1) 2 sınıf, 13'ü (%6,6) 3 sınıf, 26'sı (%13,3) 4 sınıf, 35'i (%17,9) 5 sınıf, 42'si (%21,4) 6 sınıf, 24'ü (%12,2) 7 sınıf, 29'u (%14,8) 8 sınıf olarak dağılım göstermektedir (Tablo 2).

Demografik yapı ile ilgili bilgiler doğrultusunda katılımcıların homojen bir yapı içinde dağılım gösterdiği söylenebilir. Buna ek olarak öğretmen adayları, cinsiyet,yaş, okunan bölüm ve uygulama sınıfı değişkenlerinde farklı yapılar sergilemektedir. Buda örneklemimizin evreni temsil kabiliyetinin olduğunun göstergesidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak ölçek kullanılmıştır. Ölçeğimiz iki bölümden meydana gelmektedir birinci bölümde öğretmen adaylarına ait demografik özellikler yer alırken ikinci bölümde Endeley (2014) “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği” yer almaktadır. Bu çalışma ile “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği” araştırmacı tarafından Endeley (2014) tarafından geliştirilen Öğretim etkililiği ölçeği ve ilgili literatürde var olan bilgiler esas alınarak Türkçeye adapte edilmiştir. Bu ölçek ile öğretmen adaylarının öğretim uygulamalarının etkililiği hakkındaki bilgi ve tecrübe düzeylerine ilişkin bilgiler elde etmek amaçlanmıştır.

“Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik” ölçeği, katılımcılardan onaylama ve onaylamama derecelerini bir dizi ifadeyle açıklamaları istenen, 1’den 4’e kadar numaralandırılmış (katılıyorum dan katılmıyorum) 22 tane Likert tipi maddeden oluşmaktadır. Ölçek için güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmıştır. Ölçek alt boyutları; Yeterli zaman ayıramama (1-8), Danışmanlık ve koçluk (9-17) ve Pedagojik yeterlilik kazanma (18-22) olarak dağılım göstermektedir.

Dil Eş Değerliği Süreci

Yazarlardan ve uygulamanın yapılacağı üniversiteden gerekli izinlerin alınmasından sonra ölçeğin dil eşdeğerliğini inceleme süreci başlamıştır. Dil eş değeri sürecinde atılan adımlar aşağıda belirtilmiştir:

Ölçek uygulamasının yapılması için ilgili kurumlardan gerekli izinlerin alınmasıyla dil eşdeğerliliği çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar dahilinde yapılanlar şu şekilde sıralana bilmektedir.

1. Ölçeğin Türkçe’ye çevrilmesi aşaması

Çalışmamız dahilinde “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik” ölçeğinin her bir maddesi konusunda uzman bir İngilizce öğretmeni ve eğitimini İngiltere’de tamamlamış bu ülkede İngilizce eğitimi almış 4 kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Çevirmenler ölçekte yer alan 22 maddeyi bir araya gelerek ve tartışarak çevirmişlerdir.

2. Yapılan çevirilerin incelenmesi ve birbiriyle karşılaştırılması aşaması

Bu aşamada uzmanlar tarafından gerçekleştirilen çeviriler bir tartışma ortamında karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda çevirilerdeki farklı noktalar ve hatalar araştırılmıştır. Tartışma ortamında birleştirilen çeviriler sonrasında uzmanlar tarafından ölçeğin Türkçe form biçimi hazırlanmıştır. Bu aşamada ölçek maddeleri Türkçe dilbilgisi, imla ve anlatım olarak Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir.

3. Türkçe çevirinin yeniden orijinal dile çevrilmesi ve orijinal ölçek formu ile karşılaştırılması

Bu süreç dahilinde Türkçeye çevrilen ölçek formu İngilizce uzmanı iki kişi ile tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Buradaki amaç orijinal ölçek ile Türkçeye çevrilen ölçek arasındaki farklılıkları bulmaktır. Bu aşamada orijinal ölçekten farklılaşan noktalar tekrar gözden geçirilmiş ve düzeltme işlemi gerçekleştirilmiştir.

4. Türkçe'ye çevrilen ölçeğe son şeklini verme

Türkçe'ye çevrilen ölçeğin son halinin ortaya çıktığı bu aşamada hazırlanan ölçek ile ilgili uzmanların son değerlendirmesi alınmış ve ölçek yazım imla olarak düzeltilmiştir. Bu aşamada dil geçerliliğini kanıtlayan ölçeğimiz önceden belirlenmiş olan 50 kişilik öğretmen adayına uygulanmış ve geçerlilik seviyesi test edilmiştir. Bu aşamada ortaya çıkan olumlu sonuçlar neticesinde ölçeğimiz asıl hedef kitlemize hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma neticesinde elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı ile yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Yapı geçerliliğini incelemek için, ölçekte yer alan 22 madde ve üç alt faktörlü faktöryel (yapı) geçerliliği açımlayıcı faktör analizi ile sınanmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ile ölçeğin güvenilirliğine bakılmıştır.

BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma kapsamında ölçeğin yapı geçerliliğini sınamak amacıyla SPSS 22.0 programı ile açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır. Ölçeğimizde yer alan değişkenler arasında korelasyonunun yeterli düzeyde olup olmadığının araştırılması amacıyla Barlett testi yapılmıştır. Yapılan Barlett testi neticesinde ($p=0.00<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında korelasyon bağlantısının yeterli derecede olduğu görülmüştür.

Yapılan test neticesinde ($KMO=0.89>0.60$) örneklem büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu görülmüştür.

Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısı incelenmiştir. Analiz sonucunda değişkenlerin toplam açıklanan varyansı %49.47 olan 3 faktör altında toplandığı görülmüştür. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo 3. Öğretim Uygulamaları Dersindeki Yeterlilik Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Öğretim Uygulamaları Yeterlilik Kazanma (Özdeğer=6.155)	Öğretim Uygulamaları Benim Sorun Ettiğim Konulara Hakim Olmamı Sağladı.	0,815	24,520	0,887
	Öğretim Uygulamaları Sınıfta Öğrendiğimden Farklı Durumlarla Karşılaştığımda Problem Çözme Becerileri Kazanmama Yardımcı Oldu.	0,808		
	Çeşitli Öğretim Metotları Kullanmayı Öğrendim.	0,792		
	Çeşitli Öğrenme Öğretme Materyalleri Kullanmayı Öğrendim.	0,779		
	Öğretim Uygulamaları Sınıfta Öğrendiğim Öğretim Becerilerini Uygulamama Yardımcı Oldu.	0,775		
	Öğretimden Düzeltmek Amacıyla Ders Planımı Ve Notlarımı Sundum.	0,674		
	Danışmanımdan Aldığım Geri Bildirilere Göre Sınıf Yönetimi Becerilerimi Geliştirdim.	0,625		
	Ders Yapmama İzin Verilmeden Önce Okul Danışman Öğretmenimin Dersini Gözlemledim.	0,534		
	Çalışmalara Katılan Ve Zorlanan Öğrencileri Tespit Edebildim.	0,528		
	Danışmanlık Ve Akademik Danışmanım Beni	0,671	13,597	0,728

Koçluk (Özdeğer=2.638)		Denetlemek İçin Yaklaşık İki Kez Geldi.				
		Okul Danışman Öğretmenim Her Dersten Sonra Dersimi Tartışmak İçin Görüşme Sağladı.	0,610			
		Okul Danışman Öğretmenim Her Zaman Ben Dersteyken Sınıfta Bulundu.	0,552			
		Okul Danışman Öğretmenim Öğrenme Öğretme Materyalleri Kullanmam Konusunda Israr Etti.	0,548			
		Öğretim Uygulamaları Boyunca Ders Hazırlamada Okul Danışman Öğretmenimle Dersimi Tartıştım.	0,529			
		Okul Danışman Öğretmenim Yokken Ders Vermeme İzin Verilmedi.	0,486			
		Akademik Danışmanım Sürecimle İlgili Okul Danışman Öğretmenimle Konuştu.	0,462			
		Bir Öğrenciye Verilen Dönem Sayısı Danışman Öğretmen İle Görüşülebilir.	0,460			
	Yeterli Zamanı Ayıramama (Özdeğer=1.593)		Üniversitedeki Derslerimden Dolayı Bazen Öğretim Uygulamalarını Terk Ettim.	0,746	11,344	0,722
			Öğretim Uygulamaları Alıştırmalarının Süresi Okul Ve üniversite Arasındaki Problemlerden Dolayı Daha Kısa Oldu.	0,746		
		Öğretim Uygulamaları Alıştırmaları Sonlanmadan Önce On Dersten Daha Az Derse Girdim.	0,690			
	Bir Haftada üç Sınıftan Daha Az Sınıfa Derse Girdim.	0,682				

Toplam Varyans %49.461

Öğretim uygulamaları dersindeki yeterlilikleri belirlemeye yönelik ölçeğinin faktör analizi değerlendirilmesinde özdeğeri 1'den büyük olan faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına,

aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçeği meydana getiren faktörlerin güvenilirlik katsayıları ve açıklanan varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Birinci faktörde yer alan maddeler “*Öğretim Uygulamaları Yeterliliğini Kazanma*” olarak ele alınmıştır. Öğretim Uygulamaları “*Öğretim Uygulamaları Yeterliliğini Kazanma*” faktörünü oluşturan 9 maddenin güvenilirliği için Cronbach Alpha= 0.887 ve açıklanan varyans değeri %24.520 olarak hesaplanmıştır. İkinci faktörde yer alan maddeler “*Danışmanlık ve Koçluk*” olarak ele alınmıştır. “*Danışmanlık ve Koçluk*” faktörünü oluşturan 8 maddenin güvenilirliği Cronbach Alpha= 0.728, açıklanan varyans değeri de %13.597 olarak tespit edilmiştir. Üçüncü faktörde yer alan maddeler “*Yeterli Zamanı Ayıramama*” olarak ele alınmıştır. “*Yeterli Zamanı Ayıramama*” faktörünü oluşturan 4 maddenin güvenilirliği Cronbach Alpha=0.722, açıklanan varyans değeri %11.344 olarak saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik” ölçeğini Türkçeye uyarlamaktır. Ölçek uyarlama çalışmalarında ilk aşama uyarlanacak olan ölçeğin çevrilmesidir. Ölçek çevirisi uzun ve dikkatli olunması gereken bir aşamadır. Bu çalışmada ölçeğin sağlıklı bir biçimde çevrilebilmesi için özen gösterilmiştir (Bal,2010)

“Açımlayıcı faktör analizine başlamadan önce veri yapısının faktörleştirmeye uygunluğu ve toplanan verilerin evreni temsil edip etmeme durumu için Kaiser- Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett’s küresellik testi sonuçlarına” bakmak gerekmektedir. Araştırmamızda KMO=0.89 olarak gerçekleşmiştir. “KMO değerinin 0.60 büyük olması ve Bartlett testinin anlamlı olması ölçeğin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir”. Genel literatürde KMO değerinin 0.80’den büyük olması beklenir (Bekir,2015).

Çoklu faktörün bulunduğu ölçeklerde açıklanan varyans değerinin %30’dan fazla olması beklenir. Faktörlü ölçeklerde ise açıklanan varyansın daha fazla olması beklenir. Bu oranın yükselmesi ilgili kavramların ölçüm kalitesinin arttığının göstergesidir. (Büyüköztürk, 2002). Araştırmamızda toplam açıklanan varyansın %49.47 olduğu görülmüştür bu nedenle araştırmamızın beklenen değere sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmenlik uygulamasına etkinlik sistemi bakış açısıyla yaklaşılmalıdır. Eğer tek bileşenli değerlendirmeler yapılırsa uygulama derslerinin etkinliği konusunda tam bilgi sahibi olunamamaktadır. Uygulama dersleri öğretmenlik eğitiminde Staj konumunda yer alan bir sistemdir. Bu sistem sürekli gelişme ile kendisini yenileyebilen faktörleri bünyesinde barındırmaktadır. Güvenirliğine ilişkin bulunan Cronbach Alpha ve açıklanan varyans değerine göre Öğretim uygulamaları dersindeki yeterlilikleri belirlemeye yönelik ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmada Endeley(2014) tarafından geliştirilen “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik” ölçeği Türkçeye adapte edilerek 196 öğretmen adayına uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde maddi varsayımların test edilmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu analiz sadece gözlenebilir değişkenler kümesi arasındaki ilişkileri faktörlere bağlı

olarak inceleyebilir. Analizin geçerli olabilmesi için faktörlerin sayısının ve değişkenlerin kesin hipotezler ile belirlenmesi gerekmektedir. Araştırmamızda açımlayıcı faktör analizi çerçevesinde, ortak faktörler doğrultusunda model sunulmuş ve temel bileşenlerin geçerlilik ve güvenilirlik düzeyleri sınanmıştır.

Gerçekleştirilen analizler sonucunda “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği”nin Öğretim Uygulamaları Yeterlilik Kazanma, Danışmanlık Ve Koçluk ile Yeterli Zamanı Ayıramama boyutlarından oluştuğu görülmektedir. Alt boyutların sırasıyla Cronbach Alfa katsayıları; 0.88,0.72 ve 0.72 olarak gerçekleşmiştir. Bu nedenle ilgili ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kolaylıkla kullanılabilmesi söylenebilir.

Bu yazıda kullanılan “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik Ölçeği” yeterlilik uygulaması için özel olarak Endeley(2014) tarafından tasarlanmış bir 22 maddelik bir ölçektir. Araştırmamız genelinde ölçeğin Türkçeye adaptasyonu yapılmış ve açımlayıcı factor analizi kullanılarak güvenilirlik düzeyi test edilmiştir. Araştırmamız kıstasında ölçeğimizin korelasyon yeterliliğinin yapılan Barlett testi yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca incelemeye dahil edilen KMO analizi sonucunda örneklem büyüklüğünün açımlayıcı faktör analizi kıstasına uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre anketimizin ve onu oluşturan boyutların anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Çalışmamızda Endeley (2014) tarafından geliştirilen “Öğretim Uygulamaları Dersi Yeterlilik” ölçeğinin adaptasyon çalışması yapılmıştır. Adaptasyon çalışması sonucunda ölçeğin Türkçe literatürde anlamlı sonuçlar verdiği kanıtlanmıştır. Bu nedenle öğretim uygulamaları yeterlilik dersi açısından bu ölçek etkili bir şekilde kullanılabilirliğe sahiptir. Araştırma sonuçlarına dayalı şu sonuçlar sıralanabilmektedir:

1. Adaptasyonu yapılan ölçek öğretim uygulamaları yeterlilik kazanma, Danışmanlık ve Koçluk ile Yeterli Zaman Ayıramama boyutlarında öğretim uygulamaları dersi yeterliliğinin ölçülmesi amacıyla kullanılabilir.
2. Ölçeklik yeterlilik düzeylerinin ölçümünde fonksiyonel Ölçümleri birleştirici nitelikte kullanılabilir.
3. Ayrıca ileride yapılacak çalışmalarda katılımcıların demografik özellikleri dahil edilerek yeterlilik düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Acheson, K. A., & Gall, M. D. (1980). Techniques in the clinical supervision of teachers. London: Longman

Akbayır, K., TAŞ, Ziyattin, (2009). “Türkiye’de Matematik Eğitimi ve Öğretmen Yetiştirmeye Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri”, Journal of Qafqaz University, Number: 26, p. 190-197.

Akyüz, Y. (2009), “Osmanlı Son Döneminde ‘Öğretim Birliğine İhtiyaç Duyulması ve Bu Yolda Bazı Arayışlar”, Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Lisans ve Lisansüstü Eğitimin İrdelenmesi Çalıştayı, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay., Ankara, ss. 113-129.

Alkan, C. (1987). Öğretmenlik Uygulamaları El Kitabı, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.

Alkan, C. (1997). Hacıoğlu, F. Öğretmenlik Uygulamaları, Alkim Yayınevi, Ankara:

Alkan, C. (1987): Açıköğretim. Ankara: Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay. No:157.

Anderson, J. ve Gerbing, D. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions and goodness of fit indicators for maximum likelihood confirmatory analysis. Psychometrika, 49, 155-173.

Arbuckle, J. L. (2011). Amos (Version 17) Computer software. Amos Development Corporation.

Ataünal, A. (2003). Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen?. Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.

Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerin yansımaları. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 159.

Bağcıoğlu, G. (1997). Genel, mesleki ve teknik eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri. Unpublished master's thesis, Hacettepe University, Ankara, Turkey.

Bal, L. (2010). Antisosyal İnanç ve Tutumlar Ölçeğinin Uyarlama Çalışması. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi

Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 16–25.

Baştürk, S. (2010). Uygulama Öğretmenlerine Göre Okul Deneyimi Grubu Dersleri ve Öğretmen Adayları. Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 8, Sayı4, 871.

Bekir Y. (2015). Fen Bilimleri Öğrenme Kaygı Ölçeği: Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi ISSN : 2147-7655 Cilt:3 Sayı:1 Haziran: 2015

Bilgin, A., Kartal, H. & Özkılıç, R. (2008). Farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi hakkındaki görüşleri. e-Journal of New World Sciences Academy, 3(4): 701-711.

Binbaşıoğlu, Cavit. (1995). Öğretmen Yetiştirme Açısından Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi. İstanbul: M.E.B.

Brownell, M., Ross, D., Colon, E., & McCallum, C. (2005). Critical features of special education teacher preparation: A comparison with general teacher education. The Journal of Special Education, 38, 4, 242-252. <http://dx.doi.org/10.1177/00224669050380040601>

Büyükgoze-Kavas, A. & Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 13-21.

Büyükkaragöz, S. (1997). Program geliştirme kaynak metinler. Konya:Kuzucular Ofset.

Büyüköztürk, Ş., 2002, Faktör Analizi: Temel Kavramları ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 470-483.

Büyüköztürk. Ş.(2002).Faktör Analizi Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı: 32ss.470-48:

Can, N. (2001). Öğretmenlik uygulamasının yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunlar. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11, 1- 18.

Coşansu, G., 2009, Tıp 2 Diyabetlilerde Özbakım Aktiviteleri Ve Diyabete İlişkin Bilişsel- Sosyal Faktörler, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Çallı, L., 2010, e-Memnuniyet Kavramının Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Model Denemesi, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı

Çetin, Ö. F. ve Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Uygulama Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesinin İncelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (2), 69-

Çetinkaya, A. Ş., 2007, Bilişim Teknolojilerinin Konaklama İşletmeleri Performansına Etkileri: Beş Yıldızlı Otellere Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı,

Çiçek, Ş. ve İnce, M. L. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sürecine İlişkin Görüşleri. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 16 (3), 146-155.

Çubukçu, Z, Girmen, P (2008). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin görüşleri, Bilig, K1ş, 44: 123-142

Demir Ö., Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Okullarında Karşılaşılan Sorunların Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi Nitel Bir Çalışma, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (1), 117-139.

Ehrich, L., Hansford, B., & Tennent, L. (2004). Formal mentoring programs in education and other professions: A review of the literature. *Educational Administration Quarterly*, 40(4), 518-540. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1177/0013161X04267118>

Ekiz, D. (2006b). Mentoring primary school student teachers in Turkey: seeing it from the perspectives of student teachers and mentors. *International Education Journal*, 7 (7), 924-934.

Eraslan, A. (2008) Fakülte-okul işbirliği programı: matematik öğretmeni adaylarının okul uygulama dersi üzerine görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 34: 95-105

Erdem, A. R. (2011) Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 89-97

Ergüneş, Y. (2005). Okul deneyi dersi uygulamasının öğrenciler tarafından amacına uygun olarak yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (13), 106 <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c8s13/makale/c8s13m11.pdf> adresinden 10 Temmuz 2008 tarihinde edinildi.

Evrekli, E., Şaşmaz-Ören, F., & İnel, D. (2010). Öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşımı uygulamaya yönelik öz yeterliliklerinin cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından incelenmesi. I. Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler ve Yansımaları Konferansında sunulan bildiri, Antalya, Türkiye.

Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması

Etkinliklerine İlişkin Görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 38(1), 43-71.

Gürbüzürk, O., Duruhan, K. ve Şad, S.N. (2009). Preservice teachers' previous formal education experiences and their visions about their future teaching. *İlköğretim-Online*, 8(3), 923-934

Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R., Büyükkasap, E.& Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, s:148, Sonbahar 2000

Haşlaman, T., 2005, Programlama Dersi ile İlgili Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri ile Başarı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Işıksal, M. (2006). A study on pre-service elementary mathematics teachers' subject matter knowledge and pedagogical content knowledge regarding the multiplication and division of fractions. Unpublished doctoral dissertation, Middle East Technical University, Turkey.

Kahramanoğlu, R. (2010). Eğitim Fakültelerinde Okutulmakta Olan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kale, (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Karşılaştıkları Sorunlar, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 2011 9(2), 255-280.

Karaca, N.H., Aral, N. (2011). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar, 2nd International Conference On New Trends in Education and Their Implications, Ankara.; Siyasal Kitabevi.

Karadüz, A., Eser, Y.; Şahin, C.; İlbay, A.B. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (11), 442- 455.

Katrancı, M., (2008). Öğretmenlik uygulamasında uygulama okulu koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri (Kırıkkale ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale

Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 172-184.

Kızılcıoğlu, A. (2005). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler ve öneriler. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(14), 132- 140.

Koç, H. & Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler. Eğitim Ve Bilim.

Koçak, Kemal (1992) “İlköğretime Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ,395

Köksal, N. (2008), Yansıtıcı Düşünmenin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarına Katkıları, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 189-203.

Köroğlu, H., Başer, N. ve Yavuz, G. (2000) Okulda Uygulama Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, s:19; 85-95.

Kudu, M., Özbek, R. & Bindak, R. (2006). Okul deneyimi-I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi örneği). Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (15), 99–109, ISSN:1304–0278. www.e-sosder.com adresinden 26 Haziran 2008 tarihinde edinildi.

Küçük, Arı A, Baran, T. (2011)İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, e-

Journal of New World Sciences Academy 2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 1C0422

Küçükahmet, L. (2007). 2006–2007 Öğretim Yılında Uygulanmaya Başlayan Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203–218.

Marsh, H.W., Balla, J. R. ve McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391-410.

ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi) (Farklı yıllar). *Yükseköğretim İstatistikleri*. Ankara.

Özdemir Özden, D. & Özden, M. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesi: Dumlupınar üniversitesi örneği [Elektronik versiyon]. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (22), 175-186.

Özkılıç, R., Bilgin, A., & Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi, *İlköğretim Online*, 7(3), 726-737.

Özmen H. (2008). Okul Deneyimi-I ve Okul Deneyimi-II Derslerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25- 37.

Paker, T (2008) Öğretmenlik Uygulamasında Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanının Yönlendirmesiyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl 2008 (1) 23. Sayı*.

Paker, T. (2011). Student teacher anxiety related to the teaching practicum. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 42, 207-224.

Perry, R.P.(eds.)(1997) Effective teaching in higher education: Research and practice. New York, NY: Agathon Press.

Rushton, Stephen .2000. “ Student Teacher Efficacy in Inner-city Schools”. The Urban Review, 32, 4, 356-388.

Sağ R. (2007). Uygulama Öğretmenliği Uygulamasının Değerlendirilmesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Entitüsü.

Sağlam, A. Ç., Sağlam, M. (2004). “Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi Derslerinin Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. Çağdaş Eğitim, 305, 18–25.

Salih Çepni, Ali Azar; “Two approches to the international initial science teacher education program”, Teacher tranng for the twenty first century, İzmir, 1995, s.65-77.

Sands, D. A. Özçelik ve Gardner, B. (1996). Okullardaki Gelişmeler (Ortaöğretim) . Ankara: YÖK/ Dünya Bankası, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Deneme Basımı

Sarıçoban, A. (2008). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri. GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(3),31-55.

Sarıtaş,M.(2007) Okul Deneyimi I Uygulamasının Aday Öğretmenlere Sağladığı Yararlar Konusundaki Görüşlerin Değerlendirilmesi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XX(1), 121-143.

Schön, D.A. (1987). Educating the Reflective Practitioner. San Francisco: Jossey Bass.

Schumacher R.E., Lomax R.G.,(2004). A Beginner’s Guide to SEM, 2nd ed, Lawrence Erlbaum Associotes, Publishers, New Jersey

Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim,58, 40-45.

Senemoğlu, N. (2011). Türkiye’de hizmet öncesi sınıf ğretmeni yetiştirme programları ne düzeyde etkilidir? Öğretmen adayı öğrenciler, ğretim elemanları ve öğretmenler bizi bu konuda bilgilendiriyor. Uluslararası Eğitim Programları ve ğretim alışmaları Dergisi. Cilt 1, Sayı 1, 35-47.

Sılay, İ., Gök, T. (2004). “ğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunları Gidermek Amacıyla Hazırlanan neriler zerine Bir alışma”. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6–9 Temmuz 2004 Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Sulak, H. (2009). “Okul Deneyimi ve ğretmenlik Uygulaması”. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

şahin, İ., Erdoğan, A. ve Aktürk, A. O. (2007). Öğretmen adaylarının okul uygulamalarından doyumlarını yordayıcı faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 509-517.

şimşek, H. and A. Yıldırım (2001, İngilizce). “Türkiye’de Hizmetncesi ğretmen Eğitimi Reformu,” (The Reform of Pre-Service Teacher Education in Turkey) Ronald G. Sultana (editör.) Challenge and Change in the Euro-Mediterranean Region: Case Studies in Educational Innovation, New York, NY: Peter Lang, Inc.

şişman, M., Acat, M. B. (2003). “ğretmenlik Uygulaması çalışmalarının ğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi”. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (1), 235–250.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, ğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Yönergesi (1998). Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim-ğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. Ankara. MEB Yayınları.

Tekışık, H. (2005). Yeni ilköğretim programlarının uygulanmasına öğretmenlerin hazırlanması. Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu (s. 11- 15). 14-16 Kasım Erciyes Üniversitesi, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.

Tezcan, C., 2008, Yapısal Eşitlik Modelleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstatistik Anabilim Dalı

Turgut, M., Yılmaz, S., & Firuzan, A. R. (2008). Okul deneyimi uygulama sürecinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 8(2), 1-26

Tutkun, Ö.F. (2000). Yeniden yapılanma sürecinde fakülte uygulama işbirliği ve uygulamada karşılaşılan sorunlar, II.Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, 10-12 Mayıs 2000, Çanakkale

Uçan, A. (2001). "Türkiye'de Öğretmenlik Mesleğine Genel Bakış". Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminde Kalite Paneli.

Ünver, G. (2003). Yansıtıcı düşünme (1. baskı).Ankara PegemA Yayıncılık.

Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme sorunları [Elektronik versiyon]. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(7). Cilt 2 / Sayı 3, 2014

Yeşilyurt, E. & Semerci, Ç. (2011). Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *Akademik Bakış Dergisi*, (27), 1-23. (Doktora tezinden üretilmiştir)

Yıldırım, İbrahim (2001). "Kaliteli Öğretmen Yetiştirme ve Hizmetiçi Eğitimin Yeri." Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Yılmaz, M. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersini Yürüten Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10, 4

Yılmaz, V., Aktaş, C., Arslan, M.S.T., (2009). —Müşterilerin Kredi Kartına Olan Tutumlarının Çoklu Regresyon Ve Faktör Analizi İle İncelenmesi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt 12 Sayı 22 Aralık 2009 ss.127-139.

Yılmaz, V., Çelik, H. E., 2004, Bankacılık Sektöründe Müşteri Memnuniyeti ve Bankaya Bağlılık Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modelleriyle Araştırılması, VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu 26-27 Mayıs, İstanbul.

Yılmaz, V., Çelik, H. E., 2009, Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modellemesi, Pegem Akademi, Ankara

YÖK (1988). “Fakülte-Okul İşbirliği”, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Bilkent, Ankara, 1998.

YÖK (1998). Fakülte-Okul İşbirliği. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Yayınları.

YÖK. (2007a). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. Ankara: T. C. Yükseköğretim Kurulu.

YÖK. (2007b). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. Ankara: Yükseköğretim Kurulu

YÖK-Dünya Bankası-Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, (1998). Fakülte-Okul işbirliği, Ankara.

EKLER

Ek-1 Anket Formu

Değerli katılımcı;

Aşağıda öğretmen adaylarının öğretim uygulamaları dersinde sahip olması gereken yeterliliklere ilişkin bir anket formu bulunmaktadır. Bu anket formu ile toplanan veriler sadece 'yüksek lisans tezi' için kullanılacak olup; akademik çalışma dışında herhangi bir kurum ve kişi ile paylaşılmayacaktır. Araştırmanın verimliliği sizlerin vereceği güvenilir ve samimi cevaplara bağlıdır. Araştırmamıza vereceğiniz katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

*Alper Eyiç
Eğitim Programları ve Öğretim
Yüksek Lisans Öğrencisi*

1.Cinsiyet

Erkek Kadın

2. Yaş

20 ve altı 21-25 Yaş 26-30 Yaş 31-35 Yaş
 36 ve üstü

3. Bölüm

Sınıf Öğretmenliği
 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
 Fen Bilgisi Öğretmenliği
 Böte
 Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

4. Uygulama Sınıf

(.....)

	MADDELER	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	uygulamaları sınıfta öğrendiğim öğretim becerilerini uygulamama yardımcı oldu.	☐	☐	☐	☐
2	Öğretim uygulamaları sınıfta öğrendiğimden farklı durumlarla karşılaştığımda problem çözme becerileri kazanmama yardımcı oldu.	☐	☐	☐	☐
3	Öğretim uygulamaları benim sorun ettiğim konulara hakim olmamı sağladı.	☐	☐	☐	☐
4	Çeşitli öğretim metotları kullanmayı öğrendim.	☐	☐	☐	☐
5	Çeşitli öğrenme öğretme materyalleri kullanmayı öğrendim.	☐	☐	☐	☐
6	Danışmanımdan aldığım geri bildirimlere göre sınıf yönetimi becerilerimi geliştirdim.	☐	☐	☐	☐
7	Test verme, çözme ve kaydetme çalışmalarında yer aldım.	☐	☐	☐	☐
8	Çalışmalara katılan ve zorlanan öğrencileri tespit edebildim.	☐	☐	☐	☐
9	Öğretim uygulamaları boyunca ders hazırlamada okul danışman öğretmenimle dersimi tartıştım.	☐	☐	☐	☐
10	Öğretimden düzeltmek amacıyla ders planımı ve notlarımı sundum.	☐	☐	☐	☐
11	Okul danışman öğretmenim her zaman ben dersteysen sınıfta bulundu.	☐	☐	☐	☐
12	Okul danışman öğretmenim yokken ders vermeme izin verilmedi.	☐	☐	☐	☐
13	Okul danışman öğretmenim her dersten sonra dersimi tartışmak için görüşme sağladı.	☐	☐	☐	☐
14	Okul danışman öğretmenim öğrenme öğretme materyalleri kullanmam konusunda ısrar etti.	☐	☐	☐	☐
15	Ders yapmama izin verilmeden önce okul danışman öğretmenimin dersini gözlemledim.	☐	☐	☐	☐

16	Akademik danışmanım beni denetlemek için yaklaşık iki kez geldi.	☐	☐	☐	☐
17	Akademik danışmanım sürecimle ilgili okul danışman öğretmenimle konuştu.	☐	☐	☐	☐
18	Bir haftada üç sınıftan daha az sınıfa derse girdim.	☐	☐	☐	☐
19	Öğretim uygulamaları alıştırmaları sonlanmadan önce on dersten daha az derse girdim.	☐	☐	☐	☐
20	Üniversitedeki derslerimden dolayı bazen öğretim uygulamalarını terk ettim.	☐	☐	☐	☐
21	Öğretim uygulamaları alıştırmalarının süresi okul ve üniversite arasındaki problemlerden dolayı daha kısa oldu.	☐	☐	☐	☐
22	Bir öğrenciye verilen dönem sayısı danışman öğretmen ile görüşülebilir.	☐	☐	☐	☐

Ek -2. The scale of qualifications of teachers teaching practice activity

Number	ITEMS	Strongly Agree	Agree	DisAgree	Strongly Agree
1	Teaching practice helped me apply the teaching skills I learnt in class	☐	☐	☐	☐
2	Teaching practice helped me acquire problem-solving skills when I met situations that differed from what I was taught in class.	☐	☐	☐	☐
3	Teaching practice made me master my subject matter	☐	☐	☐	☐
4	I learnt to use a variety of teaching methods	☐	☐	☐	☐
5	I learnt to use a variety of teaching-learning materials	☐	☐	☐	☐
6	I improved on my classroom management skills based on feedback from my supervisors	☐	☐	☐	☐
7	I took part in giving tests, marking and recording.	☐	☐	☐	☐
8	I was able to identify students who have difficulties and attend to them	☐	☐	☐	☐
9	During teaching practice I discussed my lesson with my cooperating teacher before preparing my lesson.	☐	☐	☐	☐
10	I always presented my lesson plan and notes for correction before teaching.	☐	☐	☐	☐
11	My cooperating teacher was always present in class when I was teaching.	☐	☐	☐	☐
12	I was not allowed to teach when my cooperating teacher was absent.	☐	☐	☐	☐
13	My cooperating teacher always held a session to discuss my lesson after every class.	☐	☐	☐	☐
14	My cooperating teacher insisted on the use of teaching-learning materials.	☐	☐	☐	☐
15	I observed my cooperating teacher teach for a while before I was allowed to teach	☐	☐	☐	☐
16	My university supervisor came around twice to	☐	☐	☐	☐

	supervise me.				
17	My university supervisor talked to my cooperating teacher to find out about my progress	☐	☐	☐	☐
18	I have less than three classes a week to teach	☐	☐	☐	☐
19	I teach less than ten lessons before the end of the teaching practice exercise.	☐	☐	☐	☐
20	I sometimes miss teaching practice to attend classes in the university.	☐	☐	☐	☐
21	The duration of the teaching practice exercise is usually shorter due to problems between the university and cooperating schools.	☐	☐	☐	☐
22	The number of periods a student has is negotiable with the cooperating teacher.	☐	☐	☐	☐

Ek -3. Geri Çeviri Yazar Görüşü

Alper Eyiñ

To: endeleynalova@yahoo.com

Hello,

I'm Alper Eyiñ, I'm graduate student at Gaziosmanpasa University in Turkey. As you know I wrote you before to get a permission to make adaptation of your scale into Turkish in 2016. I want to study a thesis based on your study above in Turkey. For my thesis, could you allow me to apply your instrument (your survey) in my thesis? Could you send me your survey a closed-ended questionnaire made up of 22 items from a review of literature on duration, supervision and competencies acquired during teaching practice served as indicators of the effectiveness of teaching practice with 22 Likert-Scale.

Thank you for your time in advance

Sincerely

Re: on back translation and adaptation of your scale

Endeley Nalova

To: alpereyinc@hotmail.com

Alper,

Ok that's right. Thank you very much for advicing me. I give you a permission to use my scale. I wish you did a great study for master thesis.

Endeley,

Endeley Margaret Nalova, PhD

Department of Curriculum Studies and Teaching

Faculty of Education,

University of Buea, Cameroon.

Tel: (237)77875283

EndeleyNalova,Ph.D

Ek-4 Özgeçmiş

Adı Soyadı : Alper EYİNÇ

Kişisel Bilgiler

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 02/11/1983 / SİVAS

İletişim Bilgileri

Tel: 0 506 254 88 33

E-posta: alpereyinc@gmail.com

Öğrenim Bilgileri

Lise: 1997–2001 Sivas Anadolu Lisesi

Lisans: 2004–2008 Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Yüksek Lisans Programı

İş Deneyimi

2008-2009: Milli Eğitim Bakanlığı Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Subaşı İstasyonu B.S.İ.O Müdür Yetkili Öğretmen

2009-2010: Milli Eğitim Bakanlığı Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Danacı Sadık Özgür İlkokulu Sınıf Öğretmeni

2010-2012: Milli Eğitim Bakanlığı Sivas Milli Eğitim Müdürlüğü

Ar-Ge Birimi, Avrupa Birliği ve Projeler Ekibi

2012-2013: Milli Eğitim Bakanlığı Sivas Milli Eğitim Müdürlüğü

Kurtboğazı İlkokulu Müdür Yetkili Öğretmen

2013-2014 Milli Eğitim Bakanlığı Sivas Milli Eğitim Müdürlüğü

Yıldızeli Halk Eğitim Müdür Yardımcısı

2014-... Cumhuriyet Üniversitesi Yıldızeli Meslek Yüksek Okulu

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Öğretim Görevlisi